

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2023 30 stp
Fakultet for landskap og samfunn

Frivillige trenere i nabolagsklubber

En kvalitativ undersøkelse om trenere i barne- og ungdomsidretten

Sara Hafsås

Master i folkehelsevitenskap

Forord

Denne masteroppgaven markerer slutten på en toårig master i Folkehelsevitenskap ved Norges miljø- og biovitenskaplige universitet. Utdannelsen har gitt meg bred innsikt i ulike aspekter rundt folkehelse, og jeg synes det har vært to spennende og lærerike år. Spesielt lærerikt har det vært å skrive en masteroppgave, og gjennomføre en kvalitativ studie. Jeg vil først og fremst gi en stor takk til informantene som tok seg tid til stilte opp til intervju. Det har vært spennende å få innblikk i deres tanker og erfaringer rundt det å være en frivillig trener.

Jeg vil også rette en stor takk til min dyktige veileder Kariann Krohne som gjennom hele prosessen har vært til veldig god hjelp. Tusen takk for gode råd og tilbakemeldinger, innspill og perspektiver på oppgaven. Veiledningstimene har løftet oppgaven og inspirert meg, samt motivert meg gjennom en krevende, interessant og lærerik prosess.

Jeg vil også takke venner og familien for god støtte og motivasjon gjennom et krevende halvår med lange dager, masterskriving, oppussing og flytting. Spesielt takk til mamma og pappa for gode ord, til bestevenninnen min Silje som jeg har kjøpt leilighet med, og hennes familie for veldig god hjelp til oppussing. De har tilrettelagt og gjort det mulig for meg å fokusere mest mulig på masteroppgaven dette halvåret.

Til slutt vil jeg takke mine medstudenter for to fine år på NMBU, og for alle de gode vennskapene jeg har fått. Gleder meg til flere turer, og til å tilbringe mer tid sammen med dere i fremtiden.

Sara Hafsås, mai 2023

Sammendrag

Bakgrunn: Norsk idrett er basert på frivillighet, spesielt i barne- og ungdomsidretten. Trenere er her en viktig og sentral person, og bort imot 75 % av alle trenere er frivillige – og mange er også foreldretrenere. Disse trenerne har en viktig rolle med å sikre god kvalitet i sitt idrettsfaglige arbeid. Videre skal de sørge for at idretten er inkluderende, og at idrettslaget fungerer som arenaer som legger til rette for aktivitet og sosialt samvær. Nabolagsklubb er et lavterskelprogram under Oslo Idrettskrets for å styrke fleridrettslag i Oslo med ekstra fokus på deltakelse for alle barn, og som forplikter seg til å jobbe på flere innsatsområder som blant annet «frivillighet og dugnad».

Formål: Formålet med masterstudien var å skape innsikt og forståelse rundt hvordan frivillige trenere i nabolagsklubber erfarer sin rolle i barne- og ungdomsidretten, deres motivasjon for frivillig arbeid, samt erfaringer og utfordringer knyttet til trenerrollen.

Metode: Kvalitativ metode med semistrukturerte intervju ble benyttet i datainnsamlingen. Utvalget bestod av fem frivillige trenere i nabolagsklubber, hvorav fire var foreldretrenere. Ett intervju ble gjennomført digitalt, mens de øvrige ble gjennomført ansikt-til-ansikt. Intervjuene ble tatt opp på lydfil gjennom diktafon, og deretter transkribert. Malteruds systematiske tekstkondensering ble benyttet for analyse av dataene.

Resultat: Funnene fra analyseprosessen resulterte i tre hovedtema, som igjen består av flere subgrupper. De tre hovedtemaene er: Å stille opp og bidra til et felleskap, å være frivillig og å være fotballtrener.

Oppsummering: Resultatene viser til at trenerne erfarer både utfordringer og gleder knyttet til trenerrollen. Gledene og motivasjonen var å gjøre en innsats for nærmiljøet, og å glede barn med en møteplass. Utfordringer var knyttet til at frivillighet går på bekostning av egentid, det å føle seg alene om ansvaret, manglende engasjement fra andre foreldre og å få barna til å høre etter på trening. Foreldretrenerne nevnte også at hovedmotivet for deres frivillige innsats var å stille opp for eget barn, og de beskrev fordeler og ulemper med å være foreldretrener.

Abstract

Background: Norwegian sports are based on voluntary work, especially in children's and youth sports. Coaches are important and central figures, and nearly 75 % of all coaches are volunteers - many of them are also parent coaches. These coaches have an important role in ensuring good quality in their sports work, as well as ensuring that sports are inclusive, and that sports clubs serve as arenas that facilitate activity and social interaction. "Nabolagsklubb" is a low-threshold program that aims to strengthen multi-sports clubs in Oslo, with extra focus on participation for all children, and who commit to work on several focus areas including "volunteering and collective effort".

Purpose: The purpose of this master's study was to create insights and understanding around how volunteer coaches in "Nabolagsklubber" experience their role in children's and youth sports, their motivation for voluntary work, as well as experiences and challenges related to the coaching role.

Method: Qualitative method with semi-structured interviews was used for data collection. The sample consisted of five volunteer coaches in "Nabolagsklubber", where four of them were parent coaches. One interview was conducted digitally, while the others were conducted face-to-face. The interviews were digitally recorded and then transcribed. Malterud's systematic text condensation was used for the data analysis.

Results: The findings from the analysis process resulted in three main themes, each consisting of several sub-groups. The three main themes are: Standing up for and contributing to a community, being a volunteer, and being a football coach.

Summary: The results indicate that coaches experience both challenges and joys related to the coaching role. They found joy and motivation in contributing to the local community and in creating a meeting place for the children. Challenges were related to volunteering at the expense of personal time, feeling alone with the responsibility, lack of engagement from other parents, and getting the children to listen during training. Parent coaches also mentioned that the main motive for their voluntary work was to support their own child and pinpointed both advantages and disadvantages of being a parent coach.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	7
2. Problemstilling	8
3. Bakgrunn for studien	8
3.1 Folkehelseperspektivet og barne- og ungdomsidretten.....	8
3.2 Nabolagsklubb.....	9
3.3 Trenerne	10
3.4 Frivillighet i idretten	11
4. Tidligere forskning	12
4.1 Trenerkompetanse og tilrettelegging i idrettsklubbene.....	12
4.2 Utfordringer knyttet trenerrollen.....	13
4.3 Foreldretrenere står sentralt i barne- og ungdomsidretten	14
5. Teoretisk forankring	15
5.1 Selvbestemmelsesteorien.....	16
5.2 Motivasjon i selvbestemmelsesteorien	17
5.2.1 Indre motivasjon	17
5.2.2 Ytre motivasjon.....	18
5.3 Selvbestemmelsesteorien i en frivillig kontekst.....	19
5.4 Goffmans rolleteori.....	20
6. Metode	21
6.1 Kvalitativ metode og semistrukturerte individualintervjuer	21
6.2 Forforståelse.....	22
6.3 Rekruttering og deltakere	22
6.3.1 Rekruttering	22
6.3.2 Deltakere	23
6.4 Intervjuguide.....	24
6.5 Intervjusituasjonen	24
6.6 Transkribering	25
6.7 Analyse	26
6.7.1 Helhetsinntrykk.....	26
6.7.2 Fra foreløpige temaer til koder og sortering.....	26
6.7.3 Kondensering	27
6.7.4 Sammenfatte betydningen.....	28
6.8 Metodiske overveielser	28
6.9 Etikk.....	30
7. Resultat	30
7.1 Å stille opp og bidra til et felleskap	30
7.1.1 Skape en møteplass for egne og andres barn.....	31
7.1.2 Bry seg om nærmiljøet.....	32

7.2 <i>Å være frivillig</i>	33
7.2.1 Alene om ansvaret	34
7.2.2 Sette andre først	36
7.3 <i>Å være fotballtrener</i>	37
7.3.1 Å få barna til å høre etter	38
7.3.2 Skape samhold i laget	39
7.3.3 Far og trener	40
7.3.4 Trenerfelleskapet	42
7.3.5 Trenerens oppfatning av inkludering og deltakelse i nabolagsklubber	43
8. Diskusjon	44
8.1 <i>Frivillighetens dilemma</i>	45
8.1.1 Det går ut over egen tid	45
8.1.2 Frustrerende med manglende engasjement	46
8.2 <i>Den motiverte treneren</i>	48
8.2.1 Hvilken type motivasjon?	48
8.2.2 Felleskap som mål	49
8.2.3 Å føle seg kompetent i arbeidet	50
8.3 <i>Foreldretreneren</i>	51
8.4 <i>Styrker og svakheter ved studien</i>	54
9. Oppsummering	55
Litteraturliste	57
<i>VEDLEGG 1:</i>	62
<i>VEDLEGG 2:</i>	63

Liste over tabeller:

Tabell 1: Oversikt over informanter

Tabell 2: Fra meningsbærende enheter til kondensat

Tabell 3: Hovedgrupper og subgrupper

1. Innledning

I folkehelsemeldingen «Gode liv i eit trygt samfunn» legges det spesielt vekt på at tidlig innsats for barn og unge er avgjørende for god folkehelse (Meld.st. 19 (2018-2019)).

Innsatsen inkluderer blant annet å legge til rette for aktivitet og deltakelse. Norsk idretts visjon er «idrettsglede for alle» (Hafsahl, 2015). I dette ligger et mål om at idretten skal være inkluderende, og alle barn og unge som ønsker det skal få muligheten til å delta. Idrettslag og foreninger fremmes som arenaer som er viktige for sosialt samvær, opplevelse av tilhørighet og mening i nærmiljøet (Helsedirektoratet, 2021). Nærmiljøet skal oppleves som trygt, ha gode inkluderende møteplasser og fritidstilbud (Meld. St. 19 (2018-2019)). Lokale idrettslag er eksempel på slike fritidstilbud og møteplasser.

Trenere har en sentral rolle i idretten, og uten dem ville det ikke vært noe idrettslag (Sæther, 2015). Norsk idrett er basert på frivillighet, spesielt i barne- og ungdomsidretten, hvor bortimot 75 % av alle trenere er frivillige (Chorni et al., 2018). Frivillig arbeid er arbeid hvor den frivillige ikke mottar ordinær lønn som i et ordinært tilsetningsforhold (Arbeidstilsynet, 2023). Med frivillighetspolitikken ønsker regjeringen å legge til rette for frivillig engasjement, bedre vilkår for frivillig virke, samt øke kunnskapen og oppmerksomheten rundt frivillighetens rolle og betydning for samfunnet (St. Meld. 39 (2006 – 2007)), Meld. St. 10 (2018-2019)).

Nabolagsklubb er et lavterskelprogram under Oslo Idrettskrets for å styrke fleridrettslag i Oslo (Oslo Idrettskrets, u.å.-b). Per. 01.01.2023 er det 31 idrettslag som er med i programmet. Idrettslagene som deltar i programmet forplikter seg til å jobbe med fem ulike innsatsområder, herunder «frivillighet og dugnad», samt at de skal ha ekstra fokus på deltakelse for alle barn. I dette masterprosjektet er fokuset rettet mot de frivillige trenerne i nabolagsklubber. Dette for å få en dypere forståelse rundt hvordan disse trenerne jobber og erfarer sin rolle i barne- og ungdomsidretten, deres motivasjon for frivillig arbeid, samt erfaringer og utfordringer knyttet til trenerrollen.

2. Problemstilling

Hensikten med studien er å kunne skape innsikt og forståelse rundt hvordan frivillige trenere i nabolagsklubber erfarer sin rolle i barne- og ungdomsidretten, deres motivasjon for frivillig arbeid, samt erfaringer og utfordringer knyttet til trenerrollen.

Jeg har på bakgrunn av dette valgt følgende hovedproblemstilling:

- *Hvordan erfarer frivillige trenere å jobbe med barn og unge i nabolagsklubber?*

For å få en dypere forståelse rundt mekanismene bak trenerens frivillighet og hva som motiverer dem for frivillig arbeid, har jeg valgt å inkludere følgende underspørsmål:

- *Hva er motivasjonen for å være en frivillig trener?*

3. Bakgrunn for studien

3.1 Folkehelseperspektivet og barne- og ungdomsidretten

FN-konvensjonen om barns rettigheter er et viktig grunnlag for regjeringen sin politikk og innsats for barn og unge (Meld. St.19 (2018-2019)). Konvensjonen legger vekt på gode rammer for oppveksten og understreker at utviklingen til barn og unge er en av de viktigste oppgavene i samfunnet. Det handler om å fremme livskvaliteten ved å skape gode oppvekstmiljø, herav sikre god kvalitet i skole, nærmiljø og fritid. Nærmiljøet er viktig for helse, trivsel og oppvekst. Det skal oppleves som trygt, samt ha gode og inkluderende møteplasser og fritidstilbud, som eksempelvis lokale idrettslag. I Norge skal alle barn ha samme mulighetene til utvikling, men vi vet at de kommer fra familier med et bredt spekter av ulike bakgrunner, sosioøkonomisk status og livsstil (Meld. St.19 (2018-2019)). Familier med lav sosioøkonomisk status kan ha manglende overskudd til å møte barns behov. Fritidserklæringen er et samarbeid mellom regjeringen, kommunene og frivilligheten. Den bygger på FNs konvensjon om barns rettigheter som handler om barnets rett til hvile og fritid, samt like muligheter for deltakelse i kulturlivet og fritidsaktiviteter (Barne- og fritidsdepartementet, 2022). Ett av målene i erklæringen er at alle barn uavhengig av den sosiale og økonomiske situasjonen til foreldrene skal ha mulighet til å delta i en fast fritidsaktivitet (Meld. St.19 (2018-2019)).

Den norske idrettsmodellen er statens idrettspolitik, og innebærer at staten gjennom sin virkemiddelbruk skal legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta i

idrett eller drive egenorganisert fysisk aktivitet (Meld. St. 26 (2011-2012)). Et av de overordnede målene som kan utledes for den statlige støtten til idrettsformål er at den frivillige, medlemsbaserte idretten skal sikres gode rammevilkår for å gi grunnlag for et omfattende og inkluderende aktivitetstilbud. Inkludering i idrettslag er en tilskuddsordning som støtter opp under den norske idrettsmodellens mål, der samtlige idrettslag i Oslo kan søke midler for å tilby aktivitet som er åpne, uforpliktende og som har gratis eller lav kostnad for barn og unge mellom 6-19 år (Oslo Idrettskrets, u.å.-a). Formålet er å redusere fravær som hindrer deltakelse i fritidsaktiviteter som skyldes økonomiske og kulturelle barrierer, samt få flere barn og unge til å delta på aktivitetstilbud. I dag er flertallet av barn i Norge med i organisert idrett, og mange deltar i flere idretter, men forskning viser også til at barn og unge som faller fra i tidlig alder har en sammenheng med foreldrenes sosioøkonomiske status (Meld.St.19 (2018-2019)).

3.2 Nabolagsklubb

Nabolagsklubb er Oslo Idrettskrets sitt program for å styrke fleridrettslag i Oslo som tar et utvidet samfunnsansvar (Oslo Idrettskrets, u.å.-b). Per 01.01.2023 er det 31 idrettslag som er med i programmet, og disse nabolagsklubbene mottar økonomisk støtte til gjennomføring av innsatsområdene. Idrettslagene som deltar i programmet forplikter seg til å jobbe på fem innsatsområder, og skal ha ekstra fokus på deltakelse for alle. De fem innsatsområdene er; Inkludering, frivillighet og dugnad, kompetanse, ungdomssatsning og klubbhåndbok.

Inkluderingen i nabolagsklubber handler om at de skal jobbe aktivt for å rekruttere og beholde flere fra lokalmiljøet i idrettslaget, samt sikre at alle barn som ønsker blir inkludert i idrettslaget uavhengig av bakgrunn (Oslo Idrettskrets, u.å.-b). Nabolagsklubbene skal også ha fokus på *frivillighet og dugnad*, og synliggjøre at frivillige verv kan være givende, lærerikt og gøy. De skal også legge til rette for at de skal være enkelt å være frivillig, hvorav oppgaver tilpasses etter motivasjon og kompetanse. Dugnad er viktig for å holde kostnadene nede og kan spare idrettslaget for utgifter som ellers må dekkes av medlemmene. Dugnad er frivillig, men idrettslaget kan gi medlemmer i idrettsklubbene som deltar på dugnad reduksjon i treningsavgift, et tilskudd til cup eller andre aktiviteter som idrettslaget må ta betaling for. Nabolagsklubbene skal også ha fokus på økt *kompetanse*, og at styret, kontrollutvalget og valgkomiteen gjennomfører relevante kurs. En nabolagsklubb skal legge inn ekstra innsats for ungdom ved å blant annet velge en ungdomskontakt som har ansvar for å følge opp ungdom i

idrettslaget ved *ungdomssatsning*. *Klubbhåndboken* skal være god og oversiktlig, og lett tilgjengelig på en oppdatert nettside der klubbens medlemmer lett kan finne relevant informasjon. Nabolagsklubber er altså et tiltak som tar på sikte å bedre livskvalitet til alle barn og unge ved å rette fokus på inkludering og deltakelse uavhengig av bakgrunn. I et folkehelseperspektiv vil nabolagsklubbene kunne være med å bidra til at flere har muligheten til å delta og redusere sosiale ulikheter.

3.3 Trenere

Trenere har en sentral rolle i idretten (Sæther, 2015). Uten en trener, vil det heller ikke være noe idrettslag. Norges Idrettsforbund består av 9 454 idrettslag (Idrettsforbundet, u.å.), og det rekrutteres rundt 10 000 nye trenere til norsk idrett hvert år (Fredheim, 2016). Spesielt i barne- og ungdomsidretten er de fleste trenere frivillige, og foreldretrenere representerer her en del av de frivillige (Chorni et al., 2018). Foreldretrenere blir ofte omtalt med skepsis og forventes å bli erstattet med mer kompetente trenere når barna blir eldre, da de ses på som en akseptabel løsning kun for de yngste barna (Sæther, 2015). Tilgangen på frivillige trenere er dog mindre for ungdomsidretten enn for barneidretten (Meld. St. 26 (2011-2012)). Dette kan være en konsekvens av at ungdom nødvendigvis ikke ønsker sine egne foreldre som ledere og trenere. Samtidig kan frivillige foreldretrenere mangle den idrettsfaglige kompetansen som er nødvendig i ungdomsidretten, og de kan også mangle kompetanse når det gjelder å imøtekomme de sosiale utfordringene som kan oppstå i ungdomsalderen (Meld. St. 26 (2011-2012)).

De fleste trenere baserer sin trenervirksomhet på egne erfaringer som utøvere og generelle opplevelser innenfor idretten, da de færreste trenerne er en del av toppidretten (Fredheim, 2016). Det som ofte kjennetegner barne- og ungdomsidrettstreneren er at mange ikke har idrettsfaglig kompetanse eller lang trenerutdanning. Uansett kompetansenivå, er trenerens hovedoppgave å bidra til utvikling av sine utøvere (Sæther, 2018). Trenere er altså en viktig person i idretten, og er involvert i alt fra utvikling og mestring i lokalidretten til prestasjon i internasjonale mesterskap (Chorni et al., 2018).

En viktig oppgave i rollen som trener er å kunne spille på lag og lære av sine utøvere, i tillegg til å lære av sine erfaringer. En god trener vil kunne lede barna i trygge læringsmiljø som legger vekt på bevegelsesglede, innsats og mestring (Vingdal, 2021). Gode idrettsopplevelser

kommer ikke tilfeldig, men bygger på god og tilrettelagt planlegging av treneren. Som trener møter man mange barn og ungdom med ulike forutsetninger og ulik bakgrunn for å delta på trening (Sæther, 2015). Gjennom sitt arbeid kan trenere bidra til positive opplevelser som vil inspirere utøvere til å utvikle seg, fortsette å delta, og nå personlige og idrettslige mål (Chorni et al., 2018).

3.4 Frivillighet i idretten

Frivillig arbeid er arbeid hvor den frivillige ikke mottar ordinær lønn som i et ordinært tilsetningsforhold, men frivillige kan de motta andre goder som for eksempel mat, drikke og tilgang til ulike arrangement (Arbeidstilsynet, 2023). I tillegg må arbeidet være til fordel for samfunnet og miljøet, eller andre enn nære slektninger (Frivillighet Norge, u.å.).

Med frivillighetspolitikken i Norge; Frivillighet for alle (St. Meld. 39 (2006-2007)) og Frivilligheita – Sterk, sjølvstendig, mangfaldig – den statlege frivillighetspolitikken (Meld. St. 10 (2018-2019)), ønsker regjeringen å sikre utviklingen av samfunnet ved å legge til rette for frivillig engasjement, at alle kan delta i frivillig arbeid, bedre vilkår for frivillig virke, samt øke kunnskapen og oppmerksomheten rundt frivillighetens rolle og betydning for samfunnet. Det fremheves videre en rekke positive aspekter ved frivillig arbeid, blant annet gir det mennesker mulighet til å utvikle seg selv, føle seg til nytte og få mening i tilværelsen. Deltakelse i frivilligheten fremmer også sosialt felleskap, gir læring og kunnskap. Frivillighetspolitikken skal på bakgrunn av dette bidra til å legge forholdene til rette slik at flest mulig har mulighet for å delta i frivillige aktiviteter og organisasjoner.

Den organiserte idretten i Norge kjennetegnes av et bredt frivillig fundament. Frivillig innsats i lokale lag og foreninger er en forutsetning for den aktiviteten som skapes i norsk idrett, og dette arbeidet utgjør en viktig samfunnsmessig ressurs (Meld. St.39 (2006-2007)). Høgskolen i Innlandet gjennomførte i 2017 en undersøkelse med tittelen «Treneren i norsk idrett – en nasjonal kartlegging av trenere og trenerrollen», som bygger på svar fra 5977 trenere (Chorni et al., 2018). Rapporten påpeker at 75 % av alle trenere i norsk idrett er frivillige. Det er dog fortsatt lite kunnskap om treneres motiver for å frivillig gå inn i trenerrollen, men i undersøkelsen blir det rapportert at ønske om å bidra til utøverens læring og utvikling er hovedmotivet.

Flere idrettslag sliter med å finne frivillige, og færre foreldre rekker opp hånden når det lokale idrettslaget spør om hjelp (Kjøll, 2022). Resultatet av frafallet kan føre til at tilbudene forvitrer. Den siste tiden har det vært flere nyhetssaker om at vi står ovenfor en frivillighetskrise (Persson et al., 2023; Dagsavisen, 2023; Sigolsen, 2023). I et debattinnlegg for aftenposten skriver styreleder Marcela Montserrat Fonseca Bustos og Generalsekretær Magne Brekke i Oslo idrettskrets at 2022 skulle være frivillighetens år, men at det ble et uår (Bustos & Brekke, 2023). De vanligste årsakene folk oppgir for å ikke delta i frivillig arbeid er mangel på tid eller interesse og engasjement, eller at de befinner seg utenfor rekrutteringsnettverkene som bringer folk inn i frivilligheten (Wollebæk et al., 2015). Det er spesielt personer med små sosiale nettverk som svarer at de ikke er frivillige fordi ingen har spurt dem. Så mye som 55 % av all frivillig innsats oppstår på bakgrunn av at man har blitt spurt direkte (Wollebæk, et al., 2015).

4. Tidligere forskning

I dette kapittelet skal jeg å ta for meg tidligere forskning på trenerrollen i barne- og ungdomsidretten. Det er gjort både norsk og internasjonal forskning på frivillige trenere, og denne forskningen fremhever at foreldretrenere er en stor del av frivillige barne- og ungdomsidretten. Denne forskningen trekker spesielt frem aspekter knyttet til kompetanse, motivasjon og utfordringer ved trenerrollen.

4.1 Trenerkompetanse og tilrettelegging i idrettsklubbene

Tidligere forskning om trenere i i barne- og ungdomsidretten har hovedsakelig vært sentrert omkring trenerens betydning for de unges idrettsopplevelser og psykologiske utbytte av å delta i organisert idrett (Solstad, 2017). Funn fra studien indikerer at det å øke bevisstheten rundt hva som gir påfyll for trenerens psykologiske vel når det gjelder motivasjonskvalitet og velvære i rollen som trener kan være like verdifulle som studier med vekt på et utøverperspektiv i barne- og ungdomsidretten.

Det viser seg at færre frivillige trenere enn ansatte trenere har som mål å utvikle seg som trener, og dette kan ifølge Chorni et al. (2018) by på utfordringer når det gjelder å styrke kvaliteten i trenerarbeidet. En studie om implementering av trenerkompetanse (Sindland, 2020) trekker frem at organiseringen av barne- og ungdomsidretten legger opp til høy grad av autonomi blant trenere. Dette kan føre til konflikter som følge av at de kravene som stilles til de frivillige trenerne blir for krevende. For en suksessfull implementeringsprosess av

trenerkompetanse forutsettes det at det samsvarer med verdiene i norsk idrett. Hansen (2017) gjennomførte en norsk studie om foreldretrenere i barnefotball. Studien konkluderer med at trenere oppfatter at idrettslaget kan tilrettelegge bedre for jobben de gjør, og at de ønsker en sterkere kultur for erfaringsutvikling (Hansen, 2017). Til sammenligning konkluderer en internasjonal studie (Ronkainen et al., 2020) med at idrettsklubbene bør fokusere på å tydeliggjøre verdiene de står for, og at ressursene som er avgjørende for å bygge opp meningsfylt treningsarbeid er i ferd med å bli marginalisert i den nye profesjonaliseringskulturen. Studien viser også til at det kan være betydelige forskjeller i hvordan yngre og eldre idrettstrenerer finner mening og rettferdiggjør det som et verdig arbeid. Hansen (2017) konkluderer med at mer forskning på klubb og frivillige er svært nyttig kunnskap for idretten.

Doktorstipendiat Solstad oppfordrer trenere til å tilrettelegge for idrettsglede fremfor å vinne kamper, fordi dette kan føre til et mindre frafall fra barne- og ungdomsidretten (Norges idrettshøgskole, 2017). I et folkehelseperspektiv er det en utfordring at mange av de som slutter nedjusterer aktivitetsnivået sitt betraktelig. Solstad tror derfor at ledelsen, foreldrene og treneren må gå sammen å bli enige om en felles trenerstrategi, slik at det ikke blir vanskelig for treneren å stå imot voksegruppen som bare er opptatt av å vinne kamper (Norges idrettshøgskole, 2017). En slik felles trenerstrategi kan blant annet være med på å minimere presset for treneren til å håndtere sosiale mekanismer og foreldreatferd (Barmoen, 2020). Gjennom sitt arbeid kan trenere bidra til positive opplevelser som vil inspirere utøvere til å utvikle seg, fortsette å delta, og nå personlige og idrettslige mål (Chorni et al., 2018).

4.2 utfordringer knyttet trenerrollen

I en studie deltok 25 frivillige trenere i fokusgruppeintervju rundt bekymringer og problemer knyttet til å være trener for ungdom (Wiersma & Sherman, 2005). De fleste trenerne nevnte problemer knyttet til undervisning og kommunikasjon med barn under sine to første år som trener. Dette handlet eksempelvis om å klare å balansere å ha det gøy med trening og samtidig håndtere barn som tuller. Det å kunne forstå, planlegge og bruke tiden effektivt, samt engasjere barna mesteparten av tiden ble sett på som viktige moment (Wiersma & Sherman, 2005). Trenerne i studien var spesielt interessert i å lære å bygge barn og unges selvtillit. Noen mente det ville vært verdifullt å få opplæring i de mentale aspektene ved trening både for trenere og spillere. En annen studie om trenerrollen viser til lignende resultat om at trenere

oppfatter sin rolle som mangfoldig og inkluderende for å fremme mental helse (Ferguson et al., 2019). Samtidig mente trenerne at de ikke fikk tilstrekkelig opplæring innen psykisk helse. Studien kommer med anbefalinger for opplæring i mental helse for trenere i ungdomsidrett.

En annen utfordring var foreldrenes atferd, som de følte seg uforberedt til å håndtere (Wiersma & Sherman, 2005). De mente at opplevelsen av å være en trener hadde blitt forbedret om det var fokus på dette området. Filosofien til ungdomsidretten handler om å ha det gøy og lære det grunnleggende, ikke om å vinne eller tape, og dette var noe trenerne rapporterte at noen av foreldrene ikke klarte å forstå. Håndtering av foreldre og foreldreatferd hadde vært et problem i løpet av deres trenerkarriere (Wiersma & Sherman, 2005).

En studie viser at norske fotballtrenere i ungdomsidretten opplever utfordringer knyttet til utbrenthet og motivasjonssvikt (Sørensen, 2021). Faktorer som spiller inn på disse utfordringene er arbeidstid på ugunstige tider, konflikter og mangel på støtte, samt at disse utfordringene også påvirker det personlige livet. Flere sluttet som trenere ettersom de var usikre på hvordan slike utfordringer skulle håndteres (Sørensen, 2021). Det å være frivillig trener kan også innebære en del offerfaktorer som tid, utgifter på reise, hotell og mat, samt tapte muligheter for karriereinntekter (Edwards & Kulczycki, 2022). I denne studien så man at offerfaktorene ikke stoppet de frivillige trenerne å være trenere, men at det påvirket deres engasjement som frivillig i karrieren.

4.3 Foreldretrenere står sentralt i barne- og ungdomsidretten

Foreldretrenere er en sentral del av barne- og ungdomsidretten i Norge, og det å trene egne barn er et sterkt motiv for å være trener (Chorni et al., 2018). I en svensk studie belyses dilemmaer knyttet til det å være far i trenerrollen (Kilger, 2020). Resultatene viser at det å være foreldretrener både kan være en fordel i relasjonsbygging, men også problematisk. Det å balansere den doble rollen som trener og far, betyr at fedrene ikke kan fungere som trenere fullt ut uten å se bort fra eller overstyre deres foreldreposisjon.

I en studie hvor 142 frivillige trenere fullførte et spørreskjema om motivasjon for å være trener i ungdomsidretten, viser resultatene at nesten 90 % hadde egne barn på laget (Busser & Carruthers, 2010). Trenerne nevnte primære verdier rundt motivasjon for frivillighet som

blant annet å gi et positivt bidrag til unge menneskers liv, og ønske om å lære spillerne gode verdier gjennom trening. Av de 142 trenerne var det 12 % som rapporterte at de bare var trenere fordi ingen andre ville, mens 96 % oppga at de likte å være involvert i sporten. Til sammenligning hadde mange av de 25 frivillige trenerne i studien til Wiersma & Sherman (2005) som ble nevnt innledningsvis under avsnitt 3.2. utfordringer med trenerrollen, også meldt seg frivillig som trener fordi de hadde barn som spilte på laget. Noen hadde meldt seg frivillig av nødvendighet og andre så på det som en god mulighet til å tilbringe tid med barna sine. I denne studien kommer det også frem at det å være foreldretrener kunne for noen by på utfordringer med å skille trenerrollen fra foreldrerollen.

I en amerikansk studie ble seks gutter intervjuet angående positive og negative aspekter ved å ha sin far som trener, og lignende spørsmål ble stilt til deres fedre og to lagkamerater (Weiss & Fretwell, 2005). Guttene nevnte fordeler som blant annet ros, kvalitetstid og motivasjon som positive aspekter, samt forventninger, konflikter og urettferdig oppførsel som negative. Fedrene nevnte at det positive ved å trene sine egne sønner blant annet bidro til unik kunnskap, stolthet, mulighet til å lære bort og kvalitetstid. De negative aspektene inkluderte manglende evne til å skille mellom roller, økte forventninger og press på sønn, samt ulik oppmerksomhet rettet mot sønn. Samlet sett viste det seg å være like mange positive og negative aspekter med å ha far som trener (Weiss & Fretwell, 2005).

En masteroppgave i kroppsøving- og idrettsfag (Strøm, 2022) viser at i møte med publikum og andre foreldre kan foreldretrenere i større grad endre sin opptreden for å unngå konflikter, mens utdannede trenere er klare på at kompetansen deres er større enn foreldrene til spillerne på laget. Utdanning blir dermed sett på som viktig for å kunne opptre og fremstå som kompetent innenfor trenerrollens rammer og forventninger (Strøm, 2022). Nøkkelfunn i en annen idrettsfaglig masteroppgave (Barmoen, 2022) underbygger dette og viser at det er en økt kompleksitet i rollen som barnefotballtrener, og at det stilles høye krav til å håndtere sosiale mekanismer, inkludert foreldreatferd rundt fotballbanen.

5. Teoretisk forankring

Et visst nivå av motivasjon er også en nødvendig forutsetning for frivillig arbeid (Wollebæk et al., 2015). I denne masteroppgaven vil jeg i hovedsak bruke Deci & Ryans selvbestemmelsesteori (2000) som teoretisk rammeverk for å diskutere trenernes motivasjon for å være frivillig, men det er også andre forskere som har sett på motivasjonen som ligger til

grunn for det samfunnsengasjementet det innebærer å være frivillig. Batson, Ashmad & Tsang (2002) skiller blant annet mellom fire typer for samfunnsengasjement; *egoisme, altruisme, kollektivism* og *prinsippisme*. Egoisme kjennetegnes ved at målet for engasjementet eller det frivillige arbeidet er å øke egen velferden, og understreker at mennesket bare er motivert for handling når han eller hun har mulighet til å styrke denne velferden. De tre andre typene involverer interesser og handlinger utenfor oss selv. For eksempel handler altruisme om motivasjon for å øke velferden til et annet individ, kollektivism handler om å øke velferden til en gruppe og prinsippisme handler om å opprette moralske prinsipper. Forfatterne hevder også at et mennesker kan ha flere motiv og mål for samfunnsengasjement samtidig, og at den enkeltes motiver for arbeidet kan endre seg over tid (Batson, Ashmad & Tsang, 2002).

Hustinx & Lammertyn (2003) deler frivillighetsarbeid i kollektiv frivillighet og refleksiv frivillighet. Til sammenligning med Baston, Ashmad & Tsang (2002) handler den kollektive frivilligheten også her om å øke velferden i en gruppe. Kollektive frivillige handler ut fra en sterk pliktfølelse ovenfor felleskapet, og arbeidet er ofte langsiktig, ubetinget og regelmessig (Hustinx & Lammertyn, 2003). Et eksempel på kollektiv frivillighet kan ifølge Tollåli (2019) være foreldre til barn som spiller i en fotballklubb, og som hjelper til med det å være fotballtrener. Den refleksive frivilligheten representerer individuelle former for engasjement, og beslutningen for å melde seg som frivillig er avhengig av individualiserte grunner (Hustinx & Lammertyn, 2003). Refleksive frivillige vil handle i form av å oppnå selvrealisering og personlige mål. Et eksempel på refleksiv frivillighet kan ifølge Tollåli (2019) være et verv hvor man får erfaringer som man kan bruke på CV-en sin.

5.1 Selvbestemmelsesteorien

Selvbestemmelsesteorien tar utgangspunkt i at mennesker er aktive og vekstorienterte organismer (Deci & Ryan, 2000). Det å engasjere seg i interessante aktiviteter, føle tilknytning til andre og være del av en større sosial struktur er en del av utformingen til den menneskelige organismen. Selvbestemmelsesteorien hevder at for å forstå menneskelig motivasjon kreves det en vurdering av våre medfødte psykologiske behov for tilhørighet, kompetanse og autonomi. Sosiale kontekster og individuelle forskjeller som støtter tilfredsstillende av disse behovene tilrettelegger for naturlige vekstprosesser hos mennesker som inkluderer egenmotivert atferd (Deci & Ryan, 2000). Egenmotivert atferd er atferd som drives frem av menneskers interesse for selve aktiviteten (Gagne & Deci, 2005).

Tilfredsstillelsen av de tre grunnleggende behovene er ifølge selvbestemmelsesteorien avgjørende for sunn utvikling og velvære (Deci & Ryan, 2000).

Begrepet psykologiske behov gir grunnlag for å beskrive egenskaper ved miljøet som støtter opp mot eller undergraver menneskets forsøk på å mestre eller engasjere seg i en situasjon (Ryan & Deci, 2002). Dersom den sosiale konteksten støtter opp under behovene vil det gi engasjement og mestring, men dersom den hindrer oppfyllelse av behov vil det redusere individets motivasjon, vekst, integritet og velvære. Begrepet behov er et viktig kriterium for å spesifisere hva som er essensielt for livet. Behovet for kompetanse får mennesker til å søke utfordringer som er optimale for egen kapasitet, og mennesker vil forsøke å opprettholde og forbedre disse ferdighetene gjennom aktivitet. Kompetanse er ikke en oppnådd ferdighet eller evne, men en følelse av selvtillit og effekt i handling. Tilhørighet handler om å føle seg tilknyttet til andre og til å bry seg og bli ivaretatt av de rundt. Autonomi handler om å handle ut fra interesse eller integrerte verdier (Ryan & Deci, 2002).

5.2 Motivasjon i selvbestemmelsesteorien

Selvbestemmelsesteorien skiller mellom ulike typer motivasjon som både kan være autonome og kontrollerte (Gagne & Deci, 2005). Autonom motivasjon betyr det å handle med følelse av vilje og opplevelsen av valg, og det å være motivert av interesse for en aktivitet eller fordi verdien av aktiviteten har blitt integrert i mennesket. Kontrollert motivasjon er på den andre siden en kontrast til autonom motivasjon, og innebærer å føle press for utføring av handlinger. Kontrollert motivasjon består av ytre reguleringer, og avhenger av i hvilken grad man føler seg tvunget til å utføre en handling (Gagne & Deci, 2005).

5.2.1 Indre motivasjon

Indre motivasjon innebærer at folk fritt engasjerer seg i aktiviteter de finner interessante (Deci & Ryan, 2000). Dersom mennesker får positive tilbakemeldinger som fremmer oppfattet kompetanse har det en tendens til å forsterke den indre motivasjonen, mens det på den andre siden vil undergrave indre motivasjon dersom man får negative tilbakemeldinger.

For å opprettholde den egenmotiverte atferden krever det tilfredsstillelse av behovet for autonomi og kompetanse. Selvbestemmelsesteorien hevder at opplevd kompetanse er nødvendig for enhver type motivasjon, mens opplevd autonomi er viktig for at motivasjonen skal være iboende (Deci & Ryan, 2000). Indre motivasjon er når mennesker engasjerer seg i

en aktivitet fordi de synes det er interessant, og gjør aktiviteten av fri vilje. Dette er en autonom form for motivasjon, og er alltid selvbestemt (Gagne & Deci, 2005).

5.2.2 Ytre motivasjon

Et viktig aspekt ved selvbestemmelsesteorien er at ytre motivasjon kan variere i hvor stor grad den er autonom versus om den er kontrollert (Gagne & Deci, 2005). Egenmotivert atferd drives frem av menneskers interesse for selve aktiviteten, men aktiviteter som mennesker ikke finner interessante krever ytre motivasjon. I selvbestemmelsesteorien kaller man en ytre motivert atferd som må vedlikeholdes og settes i gang av forhold utenfor mennesket, det å være eksternt regulert. Når motivasjonen er eksternt regulert vil mennesker handle med den hensikt å oppnå en ønsket konsekvens eller unngå en uønsket, og en vil da få energi til handling bare for å nå dette målet. Denne formen for ytre motivasjon er derfor kontrollert, fordi mennesket ikke har et annet mål enn å oppnå en belønning eller unngå en konsekvens (Gagne & Deci, 2005).

En annen type for ytre motivasjon er internalisering, og handler om at mennesker tar inn verdier og holdninger slik at den ytre reguleringen av en atferd ikke lenger må vedlikeholdes (Gagne & Deci, 2005). Denne formen for ytre motivasjon vil være mer autonom enn når den er eksternt regulert og kontrollert. Internalisering er ifølge selvbestemmelsesteorien et overordnet begrep som deles inn i tre ulike grader: *Introjeksjon, identifikasjon og integrasjon*.

1. Introjeksjon er den formen for ytre motivasjon der mennesket har tatt til seg noe som ikke er akseptert som ens egen, og med det menes denne formen for ytre motivasjon at det presser folk til å oppføre seg for å føle seg verdige (Gagne & Deci, 2005).
2. Identifikasjon eller identifisert regulering handler om at mennesker identifiserer seg med verdien av en atferd for sine selvvalgte mål (Gagne & Deci, 2005). Mennesket er da autonomt ytre motivert, på bakgrunn av at de vil føle større frihet og vilje fordi atferden stemmer overens med deres personlige mål og identitet. Mennesker vil føle seg autonome mens de gjennomfører aktiviteten fordi de forstår viktigheten og verdien av det, uansett om aktiviteten i seg selv ikke er interessant.

3. Den siste typen for ytre motivasjon er integrasjon eller integrert regulering som tillater den ytre motivasjonen å være fullt autonom eller frivillig (Gagne & Deci, 2005). Mennesker som har integrert regulering følelse av at atferden er en integrert del av hvem de er, og at den dermed er selvbestemt. Det å utføre en bestemt aktivitet vil kunne bli ført over til andre aktiviteter, fordi handlingen blir mer generell og at man forstår viktigheten av å gjøre uinteressante aktiviteter. Denne typen motivasjon deler noen likhetstrekk med indre motivasjon, siden begge er en form for autonom motivasjon, men den blir definert som en ytre motivasjon fordi mennesket ikke er interessert i selve aktiviteten, men heller at den er viktig for å nå personlige mål (Gagne & Deci, 2005).

5.3 Selvbestemmelsesteorien i en frivillig kontekst

Et visst nivå av motivasjon er en nødvendig forutsetning for frivillig arbeid (Wollebæk et al., 2015). I en studie om psykologiske behov i frivillig og lønnet arbeid (Jonvik & Løvaas, 2021), hvor formålet var undersøke hva de frivillige trenger, viser resultatene til at frivillige foreldre i et lokalt idrettslag har forskjellig behov i sitt lønnede arbeid og i sitt frivillige arbeid. Basert på funnene reises det spørsmål om frivillige har høyere ytre motivasjon, og om de lønnede har høyere indre motivasjon. Behovene for autonomi og mestring verdsettes høyere i lønnet arbeid, og varierer mer mellom individer i frivillig arbeid. Studien indikerer at tilfredsstillende av de psykologiske behovene i lønnet arbeid er av større betydning for opplevelse av mening i livet sammenlignet med det frivillige.

I tillegg til trenerens egen selvbestemmelse og motivasjon, har også treneren en hovedoppgave i å bidra til utvikling av sine utøvere (Sæther, 2018). Det vil derfor være nyttig at trenere kjenner til selvbestemmelsesteorien for å kunne stimulere barns motivasjon (Vingdal, 2021). Treneren kan støtte barnas autonomi gjennom å gi dem spennende oppgaver og mulighet til å velge, slik at barna føler at læringsaktiviteten er meningsfull og relevant. Treneren kan videre gi oppgaver barna mestrer slik at de føler på kompetanse, og jobbe for å skape samhold og gode relasjoner. Slik kan at en opplevelse av tilhørighet skapes for både trener og barn. Trenere har ifølge Vingdal (2021) en rolle som gir mulighet til å påvirke motivasjonen til barna og et ansvar om å legge føringer for hvordan barna skal oppføre seg overfor hverandre.

5.4 Goffmans rolleteori

Alle mennesker har ulike statuser, og en status er et gjenkjennelig trekk ved en person med plikter og forventninger knyttet til seg (Goffman, [1959] 1992). Trenerne har en status som trener, og rollen de har er den atferden som er forventet av treneren. En rolle defineres gjerne som summen av de forventninger eller normer som er knyttet til en bestemt posisjon (Sæther, 2015). I denne studien skal jeg se på trenerrollen, og som nevnt tidligere viser forskning til at foreldretrenerne er en sentral del av de frivillige i barne- og ungdomsidretten (Chorni et al., 2018). Tidligere forskning viser at den doble rollen som forelder og trener både kan være en fordel, men også problematisk (Kilger, 2020). Foreldretrenerne nevner blant annet at manglende evne til å skille mellom roller, økte forventninger og ulik oppmerksomhet rettet mot barnet er noen av de negative aspektene ved å trene egne barn (Weiss & Fretwell, 2005).

Ifølge sosiologen Erving Goffmans ([1959]1992) teori om rollespill kan vi manipulere statusene våre slik at de virker til vår fordel: Vi kan styre hvilket inntrykk andre får av oss – dette kaller han inntrykkskontroll. Som trener møter den enkelte på mange forventninger, både fra seg selv og omgivelsene (Sæther, 2015). Grunnleggende spørsmål rundt trenerrollen kan være hvem de er der for, hva slags forventninger opplever de og hva som er motivasjonen eller intensjonen bak det å være trener?

Goffman ([1959] 1992) bruker teatermetaforer for å beskrive hvordan vårt sosiale liv utspiller seg i det daglige. Han anvender teaterforestillingen som utgangspunkt. Denne forestillingen kan spilles «front stage» eller «back stage». Personene har ulike roller avhengig av hvor de befinner seg og hvem de er med. Overført til nabolagsklubber kan vi si at trenerrollen også spilles på to arenaer: det som skjer utad, på banen og i møte med laget er en form for front stage, hvor treneren har en status og rolle som trener. Back stage er de områdene hvor treneren ikke behøver å forholde seg til sine utøvere og sitt lag. Trenerne har en idrettsfaglig rolle hvor de har ansvaret for organisering og styring av sine utøvere, og i tillegg er de rollemodeller, tilretteleggere og er ansvarlig for helheten i treningsarbeidet (Sæther, 2015). Dette betyr at de har ansvar for alle sine utøvere, deres ferdighetsutvikling og utviklingsmiljøet i gruppen de trener. Back stage vil med andre ord være den arenaen hvor trenerne kan planlegge hvordan de kan gjennomføre statusen sin front stage og forventningene knyttet til rollen på best mulig måte (Goffman, [1959]1992). Dette kan

eksempelvis være at de planlegger opplegget til neste trening alene eller gjennom trenermøter, trenersamlinger eller kurs.

6. Metode

I dette kapittelet skal jeg redegjøre for hvordan jeg har gått frem for å på best mulig måte kunne svare på problemstillingen min. Jeg har benyttet meg av en kvalitativ metode med semistrukturerte individualintervjuer, og anvendt Malteruds (2017) Systematiske tekstkondensering til analyse av data.

6.1 Kvalitativ metode og semistrukturerte individualintervjuer

Gjennom de kvalitative metodene kan man utforske erfaringer og opplevelser innenfor ulike tema som kan bidra til at vi forstår menneskelige handlinger og holdninger bedre (Malterud, 2017, s. 30). Virkeligheten kan alltid beskrives ut fra ulike perspektiver, og de kvalitative metodene egner seg til å presentere mangfold og nyanser. På bakgrunn av dette egnet en kvalitativ tilnærming seg godt til mitt forskningsprosjekt for å få innsikt og kunnskap rundt trenerens rolle og erfaringer, og for å på best mulig måte kunne besvare min problemstilling.

I masterprosjektet har jeg samlet data ved hjelp av semistrukturerte individualintervju. Individualintervjuer velges gjerne når man ønsker å gi informantene tid og rom til å hente frem erfaringer og refleksjoner rundt temaet man vil undersøke (Malterud, 2017, s. 133). Kvalitative intervjuer har også en forutsetning om at informanten skal føle seg trygg og ivaretatt for å skaffe rike og relevante data (Malterud, 2017, s. 69). Ifølge Kvale & Brinkmann (2009, s. 137-154) er det en del hensyn å ta i forkant og under gjennomføringen av et intervju som eksempelvis utarbeiding av en intervjuguide og iscenesettelse av intervjuet for å kunne innhente gode beskrivelser av intervjuedes livsverden. I forkant utarbeidet jeg en intervjuguide som inneholdt tema jeg ville dekke og som var relevante for å besvare problemstillingen. Jeg investerte også tid på iscenesettelse av intervjuene med å innlede med en brifing hvor jeg fortalte om formålet og for å få informanten til å føle seg trygg. Det er gjennom samtaler man får direkte kjennskap til menneskets erfaringer (Malterud, 2017, s. 69). Semistrukturerte individualintervju egnet seg på bakgrunn av det for forskningsprosjektet, da jeg fikk mulighet til å innhente utfyllende og personlige svar ved å stille åpne spørsmål, samt fange opp ulike nyanser og detaljerte beskrivelser rundt det å være frivillig trener (Malterud, 2017, s. 63, 133-135).

6.2 Forforståelse

I kvalitativ forskning er forskers forforståelse sentral (Malterud, 2017, s. 44-46).

Forforståelsen består av forskerens faglige perspektiv og erfaringer, og dette påvirker måten vi samler, leser og tolker data på. Jeg vil derfor synliggjøre hvordan min forforståelse kan ha påvirket meg som forsker.

Jeg hadde god kjennskap til nabolagsklubber, og viktigheten av det å ha frivillige mennesker som er engasjert i idretten fra min tidligere jobb som aktivitetsguide i Oslo idrettskrets. Dette betyr at jeg hadde noe «feltkunnskap» (Malterud, 2017, s. 155). Grunnen til at jeg valgte å fokusere på frivillige trenere i nabolagsklubber var egen faglige interesse for frivillighet, og fordi jeg visste at et av innsatsområdene var «frivillighet og dugnad». Min forforståelse baserte seg på at her jobbes det aktivt for en frivillighetskultur som blant annet skal bedre inkludering og deltakelse blant barn i nærmiljøene, da det er et program som skal styrke fleridrettslag i Oslo. Jeg har dog ingen erfaring med å være frivilling trener selv, og jeg visste derfor ikke hvilke resultater jeg ville finne om hvordan trenerne erfarer å jobbe i nabolagsklubber. Om det er mer frivillighet i nabolagsklubber enn andre idrettsklubber i Oslo visste jeg heller ikke.

6.3 Rekruttering og deltakere

6.3.1 Rekruttering

All forskning krever utvalgsstrategier som fører til at materialet inneholder data om det fenomenet vi vil utforske (Malterud, 2017, s. 57). Jeg valgte på bakgrunn av det inklusjonskriterier for deltakelse i prosjektet, og bestemte meg for å bare intervju frivillige trenere som jobbet i nabolagsklubber, var over 18 år og at de måtte forstå og snakke norsk. I starten av januar 2023 startet jeg rekrutteringsprosessen ved å sende ut e-post til daglig leder i to ulike nabolagsklubber. I e-posten ble det informert om masterprosjektet sin hensikt, og med spørsmål om det var frivillige trenere i klubben som kunne vært interessert i å delta. Jeg prøvde å ha litt is i magen, men uten å få noen svar etter en ukes tid, bestemte jeg meg for å sende ut e-post til flere klubber. Jeg fikk svar fra et fåtall klubber om at de skulle sjekke det ut, men jeg hørte aldri noe mer. Det var et godt flertall som ikke svarte på min henvendelse. Noen uker senere kom jeg deretter i kontakt med en daglig leder som viste stor interesse til masterprosjektet og som sendte meg kontaktinformasjon til flere frivillige trenere i klubben

som han trodde ville være villige til å stille til intervju. Jeg sendte ut forespørsel til alle, og av disse var det fire av de som ønsket å være med i forskningsprosjektet. Den siste informanten var en bekjent som var frivillig trener i en annen nabolagsklubb.

Grunnen til at jeg i starten bare valgte å sende e-post til to nabolagsklubber var fordi jeg i utgangspunktet trodde det kom til å være lettere å rekruttere informanter, og jeg prøvde å holde rekrutteringen systematisk. Jeg var redd for at jeg kom til å ende opp med for mange informanter i henhold til masteroppgavens begrensninger og tid. Jeg måtte derfor endre strategi underveis.

6.3.2 Deltakere

Jeg intervjuet informanter fra to forskjellige nabolagsklubber. Alle deltakerne var over 18 år. Aldersspennet var mellom 20-50 år, hvorav fire av fem trenere var foreldretrenere. Alle informantene var menn og trenere for fotball. Utvalget er således i tråd med rapporten om treneren i norsk idrett som bygger på svar fra 5997 trenere. Her kommer det frem at de fleste trenere er menn, hvorav hele 74 % er menn og kun 26 % er kvinner (Chorni et al., 2018). Av disse mennene er det 78 % som er frivillige. Videre er fotball den største aktiviteten for begge kjønn i norsk idrett dersom en tar utgangspunkt i antall medlemmer (Meld. St.26 (2011-2012)).

Tabell 1: Informantene med fiktive navn.

Navn	År som frivillig	Trenerutdanning	Bor i samme nabolag/område som klubben	Foreldretrener
Gunnar	6 år	Ja	Ja	Nei
Morten	4-5 år	Ja	Ja	Ja
Anders	5 år	Ja	Ja	Ja
Per	½ år	Ja	Ja	Ja
Simen	1 ½ år	Nei	Ja	Ja

Trenerne oppga at de hadde forskjellige typer grunnleggende kurs, trenerkurs og grader av grasrotkurs. Grasrotkursene deles i fire deler som bygger på hverandre med forskjellige tema – introkurs, barnefotballen, mot ungdom, ungdom (Norges fotballforbund, u.å.). Ved gjennomføring av delkurs 1 (introkurs) får trenere status som barnefotballtrener. Jeg har av anonymiseringshensyn valgt å utelukke dette fra tabellen.

6.4 Intervjuguide

Vi skal ikke intervjuer uten mål og mening, og intervjuene har derfor tatt utgangspunkt i en intervjuguide (Malterud, 2017, s. 133-135). En intervjuguide inneholder en liste med spørsmål og temaer som det er ønskelig å vite mer om, og er basert på forskerens erfaring med tematikken og tidligere forskning på feltet. Intervjuguiden ble utarbeidet med utgangspunkt i forskning, teori og mine tidligere erfaringer som aktivitetsguide.

Intervjuguiden (vedlegg 1) ble delt inn i tre ulike temaer for å skape en oversikt og skille spørsmålene fra hverandre:

1. Motivasjon
2. Trenerrollen
3. Inkludering og deltakelse i praksis

Intervjuguiden startet med lite krevende spørsmål som eksempelvis «hvor mange år har du vært trener?» og «bor du i samme område som klubben?». Dette var et taktisk valg for å varme opp informantene, slik at de skulle føle seg tryggere i intervjusituasjonen. Intervjuene er også preget av åpenhet når det gjelder endringer i rekkefølgen og formuleringer av spørsmål fra intervjuguiden, slik at man kan følge opp de spesifikke svarene som gis (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 138).

6.5 Intervjusituasjonen

Jeg avtalte tidspunkt og sted med informantene over e-post, og samtlige kom selv med forslag til hvor vi skulle møtes. Dette resulterte til at jeg møtte de på passende tidspunkt i pauser fra jobb, etter jobb og et intervju var også avtalt på fotballbanen under en trening. Fire av intervjuene ble gjennomført ved et fysisk møte, og ett intervju ble gjennomført digitalt over teams. Intervjuene ble gjennomført i perioden fra januar til februar, og de varte fra 20 til 40 min, med unntak av et intervju som varte i et kvarter. Det var også satt av tid til samtale både

før og etter intervjuet. Jeg opplevde at det var store forskjeller i hvor utfyllende svar informantene ga på de ulike spørsmålene.

Ifølge Kvale & Brinkmann (2009, s. 141-142) bør intervjuet introduseres med en brifing. Jeg informerte innledningsvis om selve intervjuet, hvilke tema vi skulle innom, samt om frivillig samtykke og muligheten for å trekke seg når som helst. Jeg avsluttet også intervjuene med en debriefing ved å spørre informantene om der var noe de ville legge til. Dette ga informantene en ekstra mulighet til å ta opp temaer eller andre ting de hadde tenkt på under selve intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 142-143). Det å ha en plan i forkant av intervjuene på at jeg skulle informere godt og hva jeg skulle si, var noe som også bidro til at det ble lettere for min egen del til å opptre utadvendt og profesjonelt, samt gi meg bedre selvtrillit inn i møte med informanten.

Jeg opplevde dog at dette var lettere å skape trillit og nærhet i de fysiske intervjuene enn i det digitale intervjuet. Det var også noe problemer med internettforbindelsen som førte til at noen svar måtte gjentas, og som førte til at samtalen ikke fløyt like bra. Likevel følte jeg at informanten var komfortabel med å ha intervjuet over teams, da dette var av eget ønske. Det at noen svar måtte gjentas virket heller ikke å prege informanten utad. I en studie hvor man intervjuet 16 praksissykepleiere om deres erfaringer ved Zoom var det til sammenligning flere som også opplevde tekniske vanskeligheter som problemer knyttet til lyd- eller videokvalitet (Archibald et al., 2019). Tross dette beskrev de at de fleste opplevde intervjuopplevelsen som svært tilfredsstillende, og vurderte Zoom over andre intervjusituasjoner som fysisk møte og telefon. Informantene nevnte også kostnadseffektivitet og tidseffektivitet som fordeler med Zoom. Til sammenligning var det digitale intervjuet jeg gjennomførte også lettvent med tanke på å slippe å finne en gunstig møteplass. Både jeg og informanten sparte således tid på reise.

6.6 Transkribering

Den kvalitative forskningsprosessen omformer samtaler til tekst og mening, og denne prosessen kalles transkripsjon (Malterud, 2017, s. 77-80). Transkribering kan åpne for andre ettertanker og slutninger enn da opptaket ble gjort. Jeg transkriberte intervjuene fortløpende etter hvert intervju, og transkriberingen ble gjort ordrett slik det ble sagt i intervjuene. Dette for å sikre å ivareta det opprinnelige materialet på en mest mulig lojal måte, slik informantens

meninger og erfaringer ble oppfattet under datainnsamlingen (Malterud, 2017, s. 77). For å unngå gjenkjennelse i datamaterialet, endret jeg dialektuttrykk i sitater til bokmål.

6.7 Analyse

I analysen benyttet jeg meg av analysestrategien Systematiske tekstkondensering (Malterud, 2017, s. 97-116). Dette er en tverrgående analysemetode som egner seg for å gjennomføre analyseprosessen på en systematisk måte. Metoden består av fire trinn:

1. Skaffe et helhetsinntrykk
2. Identifisere meningsdannende enheter
3. Abstrahere innholdet i intervjuene
4. Sammenfatte betydningen av dette.

6.7.1 Helhetsinntrykk

For å skaffe meg et helhetsinntrykk startet jeg først med å lese gjennom alle de transkriberte intervjuene. Malterud (2017, s. 99-100) mener at det er en forutsetning at man aktivt skal sette sin forforståelse til side slik at forskeren stiller seg åpen for inntrykkene i det materialet kan formidle og at man hører informantenes stemmer tydelig. Jeg leste derfor det transkriberte materialet med et fugleperspektiv, og noterte meg hvilke foreløpige temaer som var å skimte i teksten. Dette bidro til verdifull forståelse av hvilke temaer og ord informantene brukte for å beskrive sine opplevelser. Hovedtemaer basert på førsteinntrykk var: bli kjent med egne barn og venner, nærmiljøet, lite deltakelse blant foreldre, utfordringer, farsrollen, godt felleskap med andre trenere, økonomi og helsegevinster. Disse temaene var på dette tidspunktet ikke utviklet gjennom systematisk refleksjon og tolkning, men representerte det første intuitive og databaserte steget i organiseringen av materialet (Malterud, 2017, s. 99-100).

6.7.2 Fra foreløpige temaer til koder og sortering

I andre analysetrinn organiserer man materialet som man skal studere nærmere (Malterud, 2017, s. 100-105). For å identifisere meningsbærende enheter, startet jeg derfor med en systematisk og grundig gjennomgang av materialet linje for linje. Jeg skilte relevant tekst fra irrelevant og brukte tid på å reflektere over de foreløpige temaene jeg hadde satt opp, og hvordan disse kunne tenkes å belyse min problemstilling. Jeg forsøkte deretter å fange opp og klassifisere alle de meningsbærende enhetene som har med seg kunnskap om et eller flere av temaene jeg hadde merket meg innledningsvis. Samtidig som jeg markerte de

meningsbærende enhetene i teksten, begynte jeg å systematisere dem i kodegrupper; Nærmiljøet, utfordringer, stille opp for barnet, motivasjon, bli kjent med miljøet, påvirke barna, foreldre, tid, og samhold. I dette trinnet dekontekstualiserte jeg materialet. Dekontekstualisering innebærer å midlertidig løfte deler av stoffet ut og se nærmere på det sammen med andre elementer av materialet som sier noe om det samme (Malterud, 2017, s. 100-105)

6.7.3 Kondensering

I det tredje trinnet abstraherte jeg den sorterte informasjonen som jeg analyserte i det andre trinnet. Den delen av materialet som ikke identifiserte meningsbærende enheter ble lagt til side. Hver kode ble behandlet, og jeg utviklet deretter kondensat som ble satt sammen av flere meningsbærende enheter, som er et kunstig sitat basert på informantenes egne ord (Malterud, 2017, s. 105-108). I tabellen 2 er et utdrag og eksempel på kondensering fra subgruppen «Alene om ansvaret».

Tabell 2. Fra meningsbærende enheter til kondensat

Subgruppe: Alene om ansvaret	
Meningsbærende enheter	Kondensat
<p>«i korte trekk, så er det at det ikke er flere rundt deg, at du på en måte er alene med gjengen, da blir det jo tungt etter hvert»</p> <p style="text-align: right;"><i>Anders</i></p>	<p>Jeg synes det er utfordrende at det ikke er så mange rundt meg. Jeg føler at det er mye meg, og at det ikke er så mye hjelp fra andre. Det er demotiverende at det er så vanskelig å få frivillige trenere til fotball.</p>
<p>«litt at jeg føler at ... at ikke alle stiller opp på treningene. Jeg synes det er mye meg - som kommer, blant trenerne altså.»</p> <p style="text-align: right;"><i>Simen</i></p>	
<p>«At det ikke er så mye hjelp å få fra mange andre, og da tenker man: hvorfor skal jeg bruke mye av min tid? Så det er jo demotiverende sånn sett, ikke sant, når folk ikke bidrar»</p> <p style="text-align: right;"><i>Morten</i></p>	
<p>«Hvis det blir veldig mye, hvis det er veldig mange rundt som trekker seg»</p> <p style="text-align: right;"><i>Simen</i></p>	

<p>«Det var litt vanskelig å få nok trenere på fotball. Jeg hadde jo bestemt meg på forhånd at jeg kunne tenke meg det, fordi jeg visste det kunne være litt vanskelig å få nok med, men jeg ventet lenge med å rekke opp hånda. Så, jeg ser at jo det er mange som ikke er med da.»</p> <p style="text-align: right;"><i>Per</i></p>	
---	--

6.7.4 Sammenfatte betydningen

I analysens siste trinn har jeg satt sammen funnene til nye beskrivelser (Malterud, 2017, s. 108-111). Analysen ble avsluttet ved å sette en overskrift for hver kodegruppe, hvor subgruppene fikk egne avsnitt. Dette illustreres i tabell 3.

Tabell 3. Hovedtema og subgrupper

Hovedtema	Subgruppe
Stille opp og bidra til et felleskap	<ul style="list-style-type: none"> - Stille opp for egne og andres barn - Bry seg om nærmiljøet
Å være frivillig	<ul style="list-style-type: none"> - Alene om ansvaret - Sette andre først
Å være fotballtrener	<ul style="list-style-type: none"> - Få barna til å høre etter - Skape samhold i laget - Far og trener - Trenerfelleskapet - Trenerens oppfatning av inkludering og deltakelse i nabolagsklubber

6.8 Metodiske overveielser

Ifølge Malterud (2017, s. 18) er refleksivitet, relevans og validitet tre grunnlagsbetingelser for vitenskapelig kunnskap. Refleksivitet handler om at forskeren stiller kritiske spørsmål til egne fremgangsmåter, tolkninger, resultater og konklusjoner (Malterud, 2017, s. 19). Det handler om at forskeren er bevisst på sin egen forforståelse av temaet som undersøkes. For å styrke validiteten i en undersøkelse, kan forskeren stille seg spørsmål om egen relevans som et kvalitetskrav (Malterud, 2017 s. 23-25, 192).

Jeg var spesielt bevisst på at jeg skulle ha en nøytral forskerrolle, og ikke stille ledende spørsmål eller gi bekreftende i svar som ble gitt rundt dette temaet. Jeg hadde ingen erfaringer med frivillige trenere i idrettsklubber, og heller ingen erfaring med frivillig arbeid. Jeg hadde dog feltkunnskap (Malterud, 2017, s. 155) og kjennskap til nabolagsklubber gjennom min tidligere jobb som aktivitetsguide. Dette førte til at jeg hadde noen tanker rundt frivillighet som gjorde meg nysgjerrig og motivert for tematikken – og som også kan ha påvirket mine forestillinger i møte med informantene. Relevans omfatter hva kunnskapen kan brukes til (Malterud, 2017, s. 21). Flere idrettslag sliter med å finne frivillige, og færre foreldre rekker opp hånden når det lokale idrettslaget spør om hjelp (Kjøll, 2022). Mer kunnskap om trenere i barne- og ungdomsidretten kan muligens bidra til et mer målrettet folkehelsearbeid. Det er ønskelig at denne studien skal bidra til ny innsikt rundt erfaringer blant trenere i barne- og ungdomsidretten, samt deres motivasjon for frivillig arbeid.

Kvalitative studier bygger sjelden på et stort antall enheter, men et strategisk utvalg med god informasjonsstyrke er allikevel nødvendig for et godt grunnlag for utvikling av kunnskap (Malterud, 2018, s. 63). Etter fem intervjuer valgte jeg å avslutte rekrutteringsprosessen, hovedsakelig med tanke på masteroppgavens begrensninger og tid, men også fordi jeg følte at informasjonsstyrken var god. I kvalitative studier er det verken nødvendig eller ønskelig å standardisere intervjusituasjonen (Malterud, 2018, s. 134). I noen av intervjuene endret jeg litt på rekkefølgen på spørsmålene eller droppet noen av spørsmålene som gled inn i hverandre og som allerede var besvart. Et rikt datamateriale krever at forskeren investerer tid og krefter for å etablere nærhet, og gjensidig tillit og respekt, slik at deltakeren ikke velger å holde tilbake informasjon (Malterud, 2018, s. 69, 133). Jeg investerte på bakgrunn av det mye energi i å skape en god dialog før intervjuet, lette på eventuelle nerver og forventninger, og møtte informantene med positiv energi og med et smil om munnen. Jeg transkriberte intervjuene fortløpende, og transkriberingen ble gjort ordrett. Avslutningsvis hørte jeg på intervjuet samtidig som jeg leste det jeg hadde transkribert, for å rette opp i småfeil som eventuelt hadde oppstått. Dette var en prosess som tok lang tid, og jeg er derfor glad for at jeg valgte å gjøre det fortløpende. Jeg fikk da også innsikt i mine egne svar og formuleringer i intervjuene som hjalp meg videre i neste intervju.

6.9 Etikk

Kvalitative studier innebærer møter mellom mennesker med normer og verdier som viktige elementer av kunnskapen som utvikles (Malterud, 2017, s. 211-218). I forskningsprosjektet gjorde jeg meg kjent med de mulige etiske utfordringene, og jobbet aktivt for å ivareta informantenes rettigheter. I intervjuene fokuserte jeg på å skape trygghet, nærhet, tillitt og respekt med informanten slik at dialogen ble god. Det informerte samtykket står sentralt i Helsinkideklarasjonen som omhandler etiske retningslinjer (Førde, 2014), og deltakerne signerte derfor et skriftlig samtykke før intervjuet (vedlegg 2). Jeg informerte også den enkelte deltakeren muntlig om sine rettigheter i forkant av intervjuet (Malterud, 2017 s. 211-218). Deltakelse i forskningsprosjektet skal være frivillig.

På bakgrunn av at masterprosjektet mitt inkluderte personopplysninger meldte jeg det til Sikt - Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, og fikk prosjektet vurdert (ref.nr. 469615). Deltakerne har også fått fiktive navn i prosjektet, slik at de ikke skal kunne gjenkjennes i oppgaven. Jeg benyttet meg av appen diktafon fra Nettskjema. Data er lagret i Nettskjema – dette i henhold til NMBUs retningslinjer.

7. Resultat

I dette kapittelet vil jeg presentere mine funn. I analyseprosessen kom jeg frem til tre hovedtema, som igjen består av flere subgrupper. De tre hovedtemaene er: Å stille opp og bidra til et felleskap, å være frivillig, og å være fotballtrener. Alle subgruppene blir presentert hver for seg under de ulike hovedkategoriene.

7.1 Å stille opp og bidra til et felleskap

Denne hovedkategorien legger vekt på hva som bidro til at informantene valgte å bli frivillig trenere og hva som er viktig for dem i deres arbeid. Av de fem informantene var det fire foreldretrenere hvorav alle nevnte at det å stille opp for eget barn var hovedgrunnen til at de i utgangspunktet startet som frivillige trenere. Den siste informanten hadde ikke barn, men fortalte at han hadde fått en skade som ga ham utfordringer med å spille fotball, og at han startet som frivillig med ønske om å fortsette å være inkludert i idretten. Alle trenerne var spesielt opptatt av å stille opp for å skape en møteplass for egne og andres barn, for å kunne bidra til et godt felleskap. Foreldretrenerne var også utover dette opptatt av bli kjent med miljøet og vennene til barna. Videre nevnte de at det å bry seg om nærmiljøet hadde blitt viktigere for dem underveis i trenerarbeidet.

7.1.1 Skape en møteplass for egne og andres barn

Det å stille opp for at barna skulle ha et aktivitetstilbud, en møteplass og noe å gå til, samt ha muligheten til å være i aktivitet var viktig for trenerne. Foreldretrenerne nevnte også at hovedmotivet for at de ønsket å være trenere var for å stille opp for barnet sitt og delta i hverdagen til barnet. Anders sa blant annet *«Jeg begynte å jobbe som frivillig trener fordi jeg hadde lyst å delta i hverdagen til ungene».*

Det var også barn i nabolaget som ikke hadde noe annen idrett å gå til, og trenerne ønsket å bidra til at barna var i fysisk aktivitet og at de hadde en møteplass året rundt. Trenerne prøvde derfor å planlegge og gjennomføre treninger året rundt med unntak av ferier så langt det lot seg gjøre.

«Så vi kjører treninger uansett om de snør eller regner eller er kaldt eller varmt, så lenge det går an å spille fotball selv om det ikke er måkt, så har vi har hatt treninger (...) Men da får de møte hverandre, og hele laget har vært der uansett om det er masse snø på banen, og det sier jo litt om motivasjonen og så videre for de barna».

Morten

De ga uttrykk for at fotball ikke bare er en sommeridrett, som mange tenker det er, men også en vinteridrett. Det å kjøre treninger året rundt ga positiv respons blant barna, og trenerne opplevde at barnas motivasjon for å møtes for å spille fotball uansett om det var dårlig vær, var stor. Trenerne følte seg glade for å kunne stille opp og være en del av tilbudet, når de så hvor stor betydning det hadde for barna.

«Det er gøy, det er det - når barna jubler fordi de har fått til noe kult, ikke sant? Og også det å se at mange av dem gleder seg til fotballen. Det ser man og. Det er liksom ... De gangene vi får melding om at banen ikke er brøytet, enten sier det hjemme eller skriver det på melding, så blir det jo heeelt ... så raser verden sammen, ikke sant? Da ser man virkelig hvor mye det betyr for dem, og da blir man glad da for at man kan være der ... Så er de det barna som ikke har noe, ikke talent eller noe for fotball, men de er der HVER trening, kommer i tide, er på banen i to timer, og jobber og jobber og synes det er kult å være på banen. Og da tenker man SÅ BRA at de har det tilbudet, og at JEG kan være en del av det tilbudet. Så det er bra at barna har et sted å være, og har mulighet til å trene.»

7.1.2 Bry seg om nærmiljøet

Alle de frivillige trenerne oppga at det å delta i og bry seg om nærmiljøet var noe som var en av årsakene til at de ble trenere. Foreldretrenerne mente det var viktig at foreldre stiller opp, og tar del i miljøet til barna for å blant annet kunne følge utvikling og være med å påvirke dem i riktig retning. Per sa: *«Det er jo fordi det trengs, at foreldrene må stille opp. Men også for å bli kjent med miljøet jeg bor i, og særlig det miljøet barna mine er i, altså vennene deres og den aldersgruppen»*. For flere av foreldretrenerne hadde engasjementet gått fra å stille opp for eget barn til å bry seg om nærmiljøet, bli kjent med vennegjengen til barnet og ta del i utviklingen deres. Det var opptatt av å bidra til å skape et trygt og positivt miljø for barna i lokalsamfunnet. En av trenerne vektla også at han var stolt av verdiene til klubben.

«(...) også det at jeg føler at er det fint nabolag, og fint sted og fin klubb å være en del av og litt det at jeg er stolt av de verdiene som klubben står for da, som handler om veldig sånn solidaritet og det er å oppdra alle barn som at det skulle være et sånn landsbidrag, og at vi byr oss om hverandre da, så det er mye fint med det, så det er det som gir meg mest motivasjon»

Simen

Det å ha mulighet til å påvirke barna i positiv retning var også noe alle informantene vektla som en viktig faktor i deres arbeid. En av informantene vektla spesielt at han følte på at det nesten ikke var valgfritt å stille opp og være frivillig trener lenger. Han begrunnet dette med at barna han har vært trener for i flere år begynner å bli større, nærmer seg ungdomsalderen og at det skjer en del negative ting blant ungdommen i området rundt klubben. Han ville derfor fortsette å være frivillig trener for å kunne ha innflytelse og påvirke dem i positiv retning under sitt trenerarbeid, spesielt med tanke på at han hadde et ønske om at sønnen skulle få et godt miljø å vokse opp i.

«Jeg må si at over tid så har motivasjonen endret seg litt fordi - eller det er jo først og fremst egentlig sønnen min da, og miljøet han skal vokse opp i og nabolaget og litt det at man vil bidra litt. Men så ser man jo at når etter hvert som de gutta her blir eldre, ikke sant - så ser man at, det nesten, det er det nesten ikke valgfritt lenger - holdt jeg på å si. Nå ser jeg at nå må jeg være der, fordi det begynner å bli store gutter, så nå tenker jeg litt annerledes enn når

han begynte for da var det mer å få han inn på laget ... Det skjer jo endel blant ungdommen i området vårt, og da tenker jeg at jeg kan ikke gi meg nå liksom, nå må jeg være der så jeg kan være med å påvirke dem litt da.»

Morten

Det å ha en rolle som trener og en mulighet til å skape gode relasjoner med barna på treninger var også noe Morten så på som positivt. Han reflekterte da over hans kjennskap til barna kunne gjøre det lettere å kommunisere med dem, og kanskje bidra til å få dem til å unngå negative påfunn.

«(...)Men jeg ser jo, når jeg går rundt i området, så blir de så glade og kan slå av en prat, og de hilser og jeg hilser, så jeg tror det blir lettere for meg å snakke med dem, og jeg skal prøve å få de til å unngå guttestreker da. For det er jo stort sett gutter ikke sant, de som stort sett finner på ting, selv om det er jenter også. Så det er jo fordeler sånn sett. Fordeler og ulemper»

Morten

Det var ikke bare Morten som nevnte at det var hyggelig å få oppmerksomhet utenfor banen, og bli gjenkjent av barna. Simen fortalte også: *«Det var en liten gutt som vinket til meg nå når jeg var ute å løp og sa «Hei, trener!» - og det synes jeg er litt stas da, sånne småting»*. Slike små hilser fikk ham til å føle seg inkludert i nærmiljøet.

7.2 Å være frivillig

Det å være frivillig handlet for informantene om å sette andre først, og prioritere andre over ting som de ville delta på eller at det gikk utover egne hobbyer. Trenerne hadde generelt lite dårlige opplevelser knyttet til det å være frivillig. Alle informantene vektla at det aldri var dager der de ikke følte for å dra på trening, men at de ofte følte seg alene om ansvaret. Det at andre rundt ikke stilte opp var noe de så på som en utfordring ved arbeidet og en faktor som kunne bidra til at motivasjonen kunne bli svekket. Trenerne hadde også refleksjoner rundt det å bli frivillig, og utfordringer knyttet til dette.

7.2.1 Alene om ansvaret

Fire av informantene uttrykte at det som var hovedutfordringen med å holde motivasjonen for arbeidet oppe var at de følte seg alene med «gjengen» og ansvaret, og at det kunne bli tungt etter hvert fordi det ikke var flere voksne å spille på. Det var flere av trenerne som uttrykte at de i utgangspunktet var usikre på om de skulle melde seg som trener, men at de følte seg litt presset fordi det ikke var noen andre som meldte seg. Det at det var vanskelig å få nok trenere til å stille opp for barna i idrettslaget, var en gjentager i samtlige intervju. Morten synes også det var frustrerende å tenke på *«At det ikke er så mye hjelp å få fra mange andre, og da tenker man: Hvorfor skal jeg bruke mye av min tid? Så det er jo demotiverende sånn sett, ikke sant, når folk ikke bidrar.»*

Det å melde seg som frivillig trener var noe flere av informantene så på som et behov, fordi det ikke var så mange andre som meldte seg. De ville derfor stille som frivillige for å sikre at barna hadde et aktivitetstilbud. Noen av foreldretrenerne trodde også det var ekstra motivasjon for eget barn å drive med fotball når faren var trener, og at de fikk høre det hjemme at barna satt pris på at de var trenere. Per sa for eksempel: *«Jeg tror kanskje ikke min datter hadde kanskje ikke spilt hvis jeg ikke hadde vært trener. Hun er litt sånn motvillig og trenger litt push, så jeg tror det er en ekstra motivasjon for henne at jeg er trener da.»*

Det å føle at det ikke var flere å spille på rundt bøy også på praktiske utfordringer.

Fotballagene hadde blant annet logistikkproblemer knyttet til å for eksempel få foreldre til å kjøre til kamper. En av trenerne fortalte at han ofte kjørte til og fra kamper, og plukket opp barn til og fra trening, fordi han følte et manglende engasjement blant foreldrene når det gjaldt kjøring, og at viss han ikke hadde gjort det hadde ingen andre gjort det. Det var også en annen praktisk utfordring at de til tider ikke var nok trenere på trening. Dette handlet blant annet om at dersom det skulle oppstå en skade på trening gikk det mye tid som bare ble rettet mot ett barn.

«Du har jo utfordringer med for eksempel at foreldre ikke stiller opp for å kunne kjøre til kamper, det er jo en utfordring, hvor man har brukt mye energi på å få den logistikken på plass. Det er en utfordring. Ellers så er det der at man kanskje ikke er mange nok på trening, og at skjer det en skade også er det sytten andre som ikke får noe tilbud, fordi man må håndtere den biten da, så det er jo litt utfordringer da.»

Utover det var det dog noen av informantene som uttrykte at det var noen av foreldre som ikke var trenere, og som skilte seg ut fra resten av foreldrene. Disse deltok litt på siden av det å være trener, og hjalp til på andre måter. De handlet blant annet om å komme å se på og kunne hjelpe til å knyte lisser eller hjelpe til med andre ting på treningene. Dette ble satt pris på av trenerne, uansett om det handlet om lette oppgaver, var disse foreldrene til hjelp og det var motiverende at de var engasjerte på den måten.

«Vi har noen foreldre som er veldig på, og som står der hver trening og knytter lisser, og er der for oss hvis vi trenger det. Også er det noen foreldre som vi ikke ser noe av, vi ser bare ungene deres. Også er det noen trenere som er litt sånn av og på. Men jeg setter jo veldig pris på det når foreldrene er der på treningene, og kan nesten være litt sånn hjelpetrener.»

Simen

Trenerne hadde også refleksjoner rundt det bli frivillig, og utfordringer knyttet til dette. Anders sa; *«(...) Man snakker veldig mye om “bli frivillig” men hva er vil det innebære? Det høres ut som at det er veldig altoppslukende og krevende, og sånne ting, og det er det for noen, men ikke for alle.»* De trodde at for noen foreldre kan være skummelt å melde seg som frivillig, fordi man ikke vet hva det vil innebære, og at man kan være redd for få tildelt en rolle, men også at det kunne være flere grunner til at foreldre ikke stilte til frivillig arbeid. Dette kunne blant annet handle om økonomien til foreldrene, og at for noen kan det være vanskelig å få endene til å møtes.

«(...) Men ellers så er det veldig dårlig med frivillighet.

Dessverre, det er... det kan liksom ikke sammenlignes med andre områder, det bor familier som man må forstå på en annen måte... De jobber hardt for å få endene til å møtes, så det er ikke så lett å få tid til sånne ting ikke sant, selv om det er veldig viktig, men folk jobber jo dag og natt skulle jeg til å si. Jeg snakker med folk og vet at det er vanskelig for dem, så det må man ta i betraktning når man ser på sånt, og at det er lite deltakelse fra foreldre og sånn. Noen gjør det nok bare sånn, bryr seg ikke, men de aller fleste vil barna sine godt, og vet at det kanskje er viktig, men de har rett og slett ikke tid og har andre barn som de kanskje må passe på eller.. Ja.. det er litt vanskelig det der.»

Morten

Det virket som at de hadde en felles oppfatning om at man må ta i betraktning at det kan være grunner til lite deltakelse blant foreldrene som for eksempel at slik type engasjement eller arbeid ikke passet inn i hverdagen, og at det gikk mye på tid. De fortalte også at det hadde vært lite med dugnader, så lenge de hadde vært involvert i idrettslaget. Men de fortalte også at de fleste foreldrene vil sitt barn godt, fordi foreldrene stiller opp når man ber dem om ting som nødvendigvis ikke trenger å ta så lang tid – som for eksempel å bake en kake til et arrangement.

« (...) det er jo veldig mye fokus på frivillighet, men den store utfordringa er jo å få det til at det ikke er så skremmende egentlig, og ikke nødvendigvis trenger å ta så mye tid. Der er jo det en kjempejobb. For å si det sånn.. Men det er ingen som har knekt den hittil, den koden. For å si det sånn. Men jeg ser jo det at foreldrene stiller opp om man ber dem bake en kake, og sånne ting, så gjør dem det. Og det er kjempefint, og det å stå ned på fotballbanen er nødvendigvis ikke det man trenger for å være frivillig, man kan gjøre mye annet altså(...).»

Anders

7.2.2 Sette andre først

Informantene vektla at det å være frivillig trener handlet om det å prioritere barna og sette andre først, og at det selvfølgelig gikk ut over egne hobbyer og egen trening noe som kunne være litt demotiverende å tenke på. Det ble utover det også nevnt både positive faktorer som at det gir energi når ting fungerer, og at uansett om man kan bli sliten av å være på banen og når man kommer hjem på kvelden, så hadde det gitt energi som man tar med seg for resten av uken. Det negative faktorene handlet mest om at det blant annet at det tar mye tid i en travel hverdag, men at det var viktigst å prioritere barna i det store bildet.

«(...)Og ja, man tenker at man.. ehm, at man kan glemme seg selv opp i det hele, ikke sant, man er familiefar, det går så mye tid med de barna og de de driver med, oppfølging på skolen og så videre. Så tenker man - jeg kunne brukt den tida på meg selv ikke sant. Jeg kunne kanskje gjort ett eller annet, hobby eller noe, eller noe annet ikke sant. For jeg gjør jo mye for dem. Så sitter man der og tenker jeg lever jo ikke selv, heheh, men lever bare for dem. Så man tenker jo mye på sånn også - Men alt det blir litt mer viktig når man tenker, ja, på det store bildet (...).»

Morten

Alle trenerne fortalte og hadde en felles enighet om at det ikke var dager de ikke hadde følt for å dra på treningene, men at det var en utfordring at treningene kunne komme i konflikt med andre ting de ville delta på og at dette da utgikk i fordel for å komme på trening for å stille opp for barna. En av informantene nevnte viktige ting som foreldremøter og oppfølging av andre barn som han heller kunne tenkt seg og vært med på når dette ble satt til samme tidspunkt som treningene, men som da hadde utgått, og at kona da heller tok på seg ansvaret på den fronten.

«Det har ikke vært noen dager hvor jeg ikke føler for å dra, men det er ting jeg helst ville gjort fordi det er viktig, men som har måtte vike på grunn av fotballen (...) Men det er ikke sånn at jeg ikke har lyst å være trener, da hadde jeg ikke vært det»

Morten

To av trenerne ga uttrykk for at de trodde at det å være frivillig trener også handler om litt om hvordan man er som person, og at man må være villig til å ofre av sin egen tid. Gunnar sa; *«(...)Men jeg tror ikke det er for alle, med mindre man har hjertet på rett plass og faktisk vil drive med det».*

De mente det handler om hva man er villig til å ofre, og knyttet det opp til personlighetstyper ved at man som frivillig er villig til å gi mer av seg selv enn det andre gjør. Det vektla også at de ikke hadde vært trenere om de ikke var viktig nok for dem, og at det ga dem mye glede å være frivillig trener for barna.

«(...)Men det gir mye glede da, men for min del så tror jeg at det har litt med hvem man er som person også da. At man ønsker å gi mer av seg enn det andre gjør (...) Så det blir jo litt til hva man velger å ofre da. Og der tror jeg det er veldig mange foreldre som ikke er villige til å ofre sin tid.»

Anders

7.3 Å være fotballtrener

Informantene vektla at det å være fotballtrener handlet om å jobbe hyppig med strategier for å skape et godt samhold i laget. Det å være trener bidro til mange gleder som å være del av et felleskap både med andre trenere og barna, og det å se mestring blant barn var også noe som

motiverte dem for arbeidet. Trenerne erfarte at det å få barna til å høre etter hadde vært den største utfordringen under treningene. Foreldretrenerne opplevde også utfordringer og fordeler med å være trener for barna sine, og hadde jobbet med dette.

7.3.1 Å få barna til å høre etter

Det å få barna til å høre etter på treningene var en utfordring som ble gjentatt i intervjuene. Det var spesielt to av trenerne som vektla at det var noe som var et tema på hver trening. Den ene trodde at dette hadde med barnas alder å gjøre og at uro ligger i deres natur, og at dette er noe man bør forvente når de er små.

«Litt at vi sliter jo litt med å få alle ungene til å høre etter, men det er jo kanskje noe med alderen, men vi jobber jo litt med det, men at det er en at det er en konsekvens at de må løpe om de ikke tar beskjeder(...) Men det er ikke noe vanskelig sånn sett, det er jo vel egentlig bare noe som ligger i den alderens oppmerksomhetsvansker, ja de ligger i den alderen hvor de sliter med oppmerksomhet. Så jeg vet ikke om det er så vanskelig. Men det er jo noe som er et tema på hver trening da, det å høre etter.»

Simen

Den andre informanten erfarte også at å få de til å høre etter var noe de hadde jobbet mye med, og at det ikke var en like stor utfordring lenger. Han vektla at det var viktig å prøve å ha det gøy og ha en balanse på den fronten. Han var opptatt av å bruke tiden på trening som planlagt, og han ville ikke bruke unødvendig tid på å oppdra barna.

«Det er noen barn som- men nå har vi fått litt kontroll på det - men vi kan jo ikke oppdra barn for folk, vi er jo der - men vi vil helst ikke være foreldre for disse gutta, vi vil at de skal ha det gøy, men så er det så mange barn som ikke får den beskjeden hjemme som de burde fått og som ikke oppfører seg, så det går mye tid, eller ikke mye tid da, spesielt ikke nå lenger, men det syns jeg var en utfordring - de kunne ikke oppføre seg, de kunne ikke stå stille, de tok ikke mot beskjeder (...)

Morten

7.3.2 Skape samhold i laget

Alle trenerne var opptatt av å jobbe med å skape samhold i laget, og få til et godt felleskap. De prøvde å få til aktiviteter utenfor banen, for at barna skulle bli kjent med hverandre på en annen arena enn fotballbanen. Dette var sosiale aktiviteter som for eksempel å dra å bowle. Dette var aktiviteter som hadde gitt positive gevinster for samhold i laget. En av trenerne uttrykte dog at det meste av arbeidet for å skape samhold skjedde på fotballbanen, at det jobbet sammen som et lag.

«Vi prøver å få til noen aktiviteter utenfor fotballen også, men det aller meste skjer jo på fotballbanen. For å skape det samholdet. Og der er det eksempelvis så har vi i to år nå holdt på med uttøyinger, etter trening, og uttøyningen er ikke ferdig... og dette vet jo ikke dem da, men den er ikke ferdig før de begynner å prate sammen og har det gøy. Da slutter vi uttøyningen. Så da er det de da at får de et pusterom da, til å gjøre noe annet og bare tulle.»

Anders

Noen av trenerne hadde vært åpne med barna om strategier for å få til et godt samhold i laget, og snakket med dem om at de må vise at de har gode holdninger. Dette handlet blant annet om å vise at man er en god lagspiller, og ikke si at andre på laget er dårlige på banen. Trenerne la også vekt på å jobbe med styrker, og snakke spillerne opp. Og en trener sa at trenerteamet for laget hans hadde snakket om å få på plass en belønning for de spillerne som viste gode holdninger, for eksempel gjennom mer spilletid på kamper.

«(...)det noen som har tatt koden veldig tidlig, og dribler bra allerede nå og det er jo bra det. Men de må jo også vise at de de er gode lagspillere og dra i riktig retning ikke sant... De står jo i NIF sine retningslinjer at spillerne skal ha tilnærmet like mye spilletid, og da åpne opp for at noen kan få mer spilletid, men da skal det ikke være fordi de er bedre, men fordi de stiller på trening og har gode holdninger, gjennomfører de de skal på treninger.»

Simen

Informantene synes det var givende og motiverende å glede og mestring blant barna, og det å se samholdet mellom barna seg imellom var noe de synes var givende med det å være trener. Simen sa; «Både sånne øyeblikk hvor du ser spillerne tar vare på hverandre. De øyeblikkene der du ser mestring og glede, og ja, det er jo det beste som er. Så ja sånne øyeblikk.» Utover det var det også flere av informantene som nevnte at det ga motivasjon å se at tid man bruker

hjemme på å planlegge og sette sammen treninger fungerte i praksis. En av trenerne synes også det var en ekstra motivasjon å se at barna utviklet seg i riktig retning, og at de gjorde det bra i kamper mot andre klubber.

«Det er jo å se smilet på dem da. Det er jo det. At man ser at de har det veldig gøy. Også er det jo det å se utviklinga da. Og se at.. at man bruker veldig mye tid hjemme, ikke sant, på å sette sammen treninger, og se at det fungerer, og at det gir den rette utviklinga for ungene, samtidig som de matcher seg ganske bra mot andre klubber da, som ofte skal være bedre. Så det gir jo motivasjon.»

Anders

Det var viktig for flere av trenerne å vise at de brydde seg om dem, og at de følte en tilknytning til hverandre og hadde et godt forhold gjennom trener-spiller relasjonen. Det var flere av dem som hadde tanker rundt deres rolle for barna, som blant annet at de trodde at barna så opp til dem. Dette gjorde at dem følte seg betydningsfulle. En av trenerne hadde for eksempel gått igjennom gangetabellen under oppvarmingen for å se om de hadde lært seg den, og at det var en måte å vise at han brydde seg mer en bare fotballen;

«Jeg er nok en person som bryr seg om dem. Utenom familien. Det tror jeg. Jeg bryr meg om at de gjør det bra på skolen. Så for eksempel før oppvarminga her så hadde vi gjennomgang av gangetabellen for å se om alle hadde lært seg den. Så da tenker jeg at de tenker at jeg bryr meg mer om bare fotballen også.»

Anders

7.3.3 Far og trener

Det var tre av fire foreldretrenere som hadde opplevd utfordringer med det å være far som trener, mens en av de la vekt på at han ikke synes det hadde vært noe utfordring. Blant de som hadde kjent på utfordringer, var det gjentakende at konflikter som hadde oppstått på trening ble løst opp i på vei hjem.

Morten synes at det både var fordeler og ulemper med å være far som trener. Ulemper var at han kunne bli for opphengt i det eget barn gjør, og at han er streng fordi han vil at barnet sitt

skal utvikle seg. Dette var noe det hadde løst ved å dele laget opp i tre grupper under treningen, slik at en annen trener hadde hovedansvar for barnet til Morten. En av fordelene han la vekt på var å bli kjent med vennene til barnet og ha mulighet til å kunne påvirke dem positivt, samt at barnet synes det var gøy at faren var trener og ikke ville at han skulle slutte å være det.

«Jajaja... så absolutt. Jeg har jo følt at det ikke er bra - for jeg har jo opplevd at jeg blir litt for opphengt i det han gjør og ikke gjør, men nå har vi løst det da, for vi har delt laget opp i tre grupper da (...). Men ja, det er ikke bra egentlig. Og vi, vi gjør jo opp på vei hjem, ikke sant, så vet jeg jo at jeg har vært litt for streng hard mot han, og da er det greit. For jeg prøver jo å si at jeg sier det jeg sier fordi jeg vil at han skal utvikle seg - men det er ikke alltid like kult for han, og det vet jeg jo. Han skal bruke den tiden han trenger (...).»

Morten

To av foreldretrenerne la også vekt på at det var en utfordring å være trener for barna når de er små. Per som ikke hadde så lang trenererfaring, kun et halvt år, sammenlignet med de andre trenerne i utvalget sa: *«Ja, det er ikke så lett når hun er så liten. Håper det blir litt lettere når hun blir større... Kan jo være en fordel kan jo være at man kan få et annet forhold. Jeg vet ikke.»*

Anders fortalte at han hadde hatt lignende erfaring når barna var mindre, men la vekt på at dette var noe som løste seg etter hvert, men at det tok litt tid, og at barna etter hvert skjønnte at det var forskjell på hjemme og trening.

«Det var en utfordring i starten når barna var mindre. Det var det. Men etter hvert så greide de å forstå at - okei nå er det trener - og nå er det pappa. Ehh, ja så det tok jo litt tid. Men det var et sånt bevisst valg fra min side - at det skulle føle den biten der. Og at de ikke blir forskjellsbehandlet, og at de andre ungene ikke føler på det heller. Og viss det er noe kjipt som skjer med datteren min eller sønnen min så tar vi det på vei hjem da. Da vet dem på en måte at - okei nå er du pappa.»

Anders

Treneren som ikke synes det var en utfordring å være foreldretrener, nevnt dog at det kunne bli dårlig stemning av andre grunner, som da at barnet hans ikke kunne ta følge med en kamerat som skulle samme vei, fordi han måtte ta følge med faren sin hjem.

«Nei, det synes jeg ikke. De hender at han tuller litt med kamerater, men da tar jeg dem ganske bestemt. Det liker dem jo ikke. Det går veldig fint det altså. Aldri dårlig stemning etterpå på grunn av noe sånt. Det er som regel dårlig stemning på grunn av andre ting, for eksempel at han ikke får gå sammen med en kamerat hjem. Eller jeg står igjen og snakker med noen, også går en kamerat som skal samme vei. Så han blir heller sinna for sånne ting»

Simen

7.3.4 Trenerfelleskapet

Det var et godt felleskap og godt forhold blant trenerne på de fleste lagene, og de følte også at de hadde et godt støtteapparat i hverandre. Støtteapparatet handlet blant annet om å få veiledning av hverandre. Anders uttrykte at det å møte trenerteamet på trening var som å møte venner, og det hadde betydning for han å ha et godt forhold til de andre trenerne. Han sa;

«Ja, der har vi en veldig morsom greie da. Jeg har jo et veldig godt forhold til de andre trenerne. Vi finner på aktiviteter sammen også på fritiden, også tar vi oss alltid litt tid både før trening og etter trening til å snakke om andre ting. Som å møte litt venner.»

Anders

Morten presiserte at det at trenerne i teamet hans hadde samme oppfatning om spillutvikling og at alle bor i området hadde også noe å si. Dette på bakgrunn av at de følte den samme formen for tilknytning til området, og var opptatt av å være med å påvirke barna i miljøet. Samarbeid på tvers av kullene var også noe som ble verdsatt.

«Vi er veldig samstemte på ting og tang. Både det med spillutvikling og det at alle bor i området, tror jeg har mye å si. Vi bryr oss litt om området, for det er veldig mange barn som spiller fotball og som er på banen som vi har mulighet til å påvirke da. Så jeg vil si at det er veldig bra samhold og samarbeid. Det er det. Og også med de andre kullene også. De som trener de eldre kullene, vi har veldig bra samarbeid, så det er veldig bra lagt opp til sånn hva heter det, fadderordninger og så videre, så man kan møte opp på trening å få litt veiledning

og så videre, så det er veldig bra lagt opp.»

Morten

7.3.5 Trenerens oppfatning av inkludering og deltakelse i nabolagsklubber

Nabolagsklubber skal ha fokus på deltakelse blant alle barn, og et av målene er økt sosial og fysisk aktivitet. Inkluderingen i nabolagsklubber handler om at de skal jobbe aktivt for å rekruttere og beholde flere fra lokalmiljøet, samt sikre at alle barn som ønsker blir inkludert. Jeg spurte derfor informantene om deres oppfatning av inkludering og deltakelse i klubben.

Alle informantene var enige om at de hadde en oppfatning at klubben gjør det den kan gjøre for å sikre inkludering og deltakelse. Det var også en informant som sa at klubben hadde mange flotte mennesker i ledelsen, som virkelig prøvde å få til ting. I området rundt klubbene var det mange med lav sosioøkonomisk status, som trenerne mente kunne være en utfordring for deltakelse blant barn i idretten, men at klubben hadde gode løsninger på den biten.

«Klubben har i hvert fall 100 000 i stipend hvert år for personer som ikke kan betale for deltakelse, så det er jo tanken at det ikke skal være økonomien det står på at de ikke kan delta.

Men det kan jo være en høy terskel for noen da å få hjelp»

Simen

Informantene la dog vekt på at det kunne være andre grunner til at inkludering og deltakelse kunne være et problem. Dette handlet blant annet om høy terskel for foreldrene å be om hjelp fra klubben dersom de ikke har råd til å sende barna i aktivitet, at barna prioriterer andre ting i ungdomsårene eller at barn ikke føler på mestring av selve aktiviteten. De nevnte også det å ha nok trenere;

«Deltakelsen og inkluderingen avhenger jo litt av at man har folk som kan ta seg av de barna da, som har lyst å være med på noe og der er det litt vanskelig da. Klubben er jo litt inne på det når de begynner å utdanne ungdomstrenere, så når ungdommen ikke har så mye å gjøre og vanker rundt - så kan de heller gjøre noe produktivt og få litt betalt for det - så løser man jo litt det problemet også, fordi det ikke er så mange som stiller opp.»

Morten

En av trenerne følte også på at fremtidige utfordringer for han selv, var mangel på egen kompetanse. Han følte på at han kanskje ikke kom til å klare å henge med når barna han trente utviklet et visst nivå og fart. Han var derfor bekymret for at han da ikke lenger kunne stille som trener, og var usikker på hvem som da eventuelt kunne overta. Utover det var alle informantene enige om at det er viktig at barn og unge deltar i idrett. De mente at det var bra at barna bevegde seg, og at idrett bidrar til å redusere stillesitting. Trenerne så også at det var stor variasjon i generell fysikk blant barn og unge som nettopp hadde begynt i likhet med de som hadde vært del av idrettslaget en stund.

«(...)Og for barna er det jo superbra trening, og de blir testa og pressa. Ikke bare fysisk, men mentalt - de får øvelser som de ikke helt skjønner og må lære, og litt press fra andre, ikke sant - noen ligger litt foran og noen litt bak - så det er ikke bare fysisk, men mentalt også veldig bra for dem. Og det å fokusere, konsentrere, høre - det er jo ting som de - som de ikke lærer på skolen som de - jeg tror vi er strengere enn lærerne noen ganger - og vi skal gi beskjeder, det er ikke liksom - da er det vi som bestemmer og vi som styrer det - så ja, jeg tror de har mange gevinster av å være på banen både helsemessig og mentalt da.»

Morten

8. Diskusjon

I dette kapittelet vil jeg presentere en oppsummering av hovedresultatene og drøfte dem i lys av relevant teori og forskning.

I denne masterstudien ønsket jeg å finne ut av hvordan trenere erfarer å jobbe med barn og unge i nabolagsklubber, og hva som er motivasjonen for å være en frivillig trener. Resultatene viste til at trenerne opplevde både utfordringer og gleder i arbeidet. Utfordringene var blant annet knyttet til å få barna til å høre etter, stå alene med det praktiske ansvaret for et helt fotballag, frivillighet på bekostning av egentid og til rollen som foreldretrener. Gledene var ofte knyttet til det å skape samhold i laget, gjøre en innsats for nærmiljøet og glede barna med en møteplass. Videre skildret trenerne at flere ulike faktorer spilte inn på deres motivasjon for arbeidet. Det å bidra til fellesskapet ble nevnt som motivasjon, men her var det også en undertone av at de følte de måtte melde seg som frivillig fordi ingen andre meldte seg. I utvalget mitt var det fire av fem frivillige som var foreldretrenerne. Samtlige av disse nevnte at

hovedmotivet var for å gå inn i rollen var å stille opp for eget barn, men også at motivasjonen hadde endret seg etter hvert som ungene ble eldre.

8.1 Frivillighetens dilemma

Frivillig innsats i lokale lag og foreninger er en viktig forutsetning for den aktiviteten som skapes i norsk idrett, og utgjør en viktig samfunnsmessig ressurs (St.meld nr.39 (2006-2007)), Meld. St. 10 (2018-2019)). Med frivillighetspolitikken ønsker regjeringen å legge til rette for frivillig engasjement, bedre vilkår for frivillig virke, samt øke kunnskapen og oppmerksomheten rundt frivillighetens rolle og betydning for samfunnet. I det følgende avsnittene vil jeg se på to dilemmaer knyttet til det å være frivillig trener ut ifra informantenes svar. Det ene handler om at frivillig arbeid går ut over egen tid og det var det andre at det var frustrerende med manglende frivillig engasjement blant andre foreldre.

8.1.1 Det går ut over egen tid

Det å være trener innebærer en rekke forpliktelser som skal gjennomføres nesten uansett vær og med en regelmessighet som kan være krevende. Dette innebærer en vilje til å hjelpe andre, gi av sin tid eller ressurser, eller vise omsorg og empati for andres situasjon. Mine funn viser i likhet med Edwards & Kulczycki's studie (2022) fra Canada at som frivillig trener må man må ofre en rekke ting for arbeidet. I min masterstudie trakk trenerne spesielt frem dette med egentid – at frivilligheten gikk på bekostning av deres egentid. Her fremhevet de spesielt tid til å trene selv, tid til hobbyer og til å møte opp på foreldremøter og følge opp andre barn. Edwards & Kulczycki's (2022) nevner i tillegg tapte karriere muligheter og økonomiske utgifter i forbindelse med reiser ol. Dette var ikke et tema for mine informanter, noe som kan komme av at de ikke trener på et like høyt nivå som Edwards & Kulczycki's informanter og at de mest sannsynlig ikke har økonomiske utgifter i forbindelse med arbeidet.

Det som er verdt å merke seg er hvordan informantene argumenterer for at de ofret egentid til fordel for barna, og at dette kunne være frustrerende noen ganger, men at i det store bildet så får de energi av å sette andre først. En av informantene kobler dette til personligheten – at «man ønsker å gi mer av seg enn det andre gjør». Han påpeker her at de som velger å være frivillige evner å sette andre først, altså prioritere andres behov og ønsker over sine egne. Det at det var en så sterk verdi for informantene å sette andre først og prioritere andres behov foran sine egne kan kobles opp mot Hustinx & Lammertyn (2003) teori om frivillighetsarbeid.

De mener at kollektiv frivillighet handler om å øke velferden i en gruppe fremfor sin egen. Kollektive frivillige vil handle ut ifra en sterk pliktfølelse overfor fellesskapet, og er ofte langsiktig og regelmessig engasjert. Alle trenerne i studien er frivillige med ukentlige treninger, og flere av dem har vært frivillige en god stund, hvorav tre av dem har vært frivillige i over fire år. Baston, Ashmad & Tsang (2002) legger vekt på at egoisme knyttet til samfunnsengasjement handler om å øke egen velferd, og at mennesker bare er motivert for handling når man har mulighet til å styrke denne. Ingen av trenerne i studien viser tegn til en egoistisk holdning, da det frivillige arbeidet deres i stor grad handler om å øke velferden til andre og bidra til samfunnet. En annen informant mente også at han ikke trodde det var for alle, at man måtte ha hjertet på rett plass og faktisk ville drive med det. I slike utsagn kan det tenkes at informanten har en altruistisk holdning til frivillig arbeid.

Foreldretrenerne nevner at utover det å stille opp for eget barn, er nærmiljøet og samfunnsnytte viktige verdier. Dette samsvarer Hansen & Slagsvold (2020) sin studie som viser til at deltakelse og motivasjon blant eldre i en norsk kontekst for frivillig arbeid blant annet er altruistisk motivert, samt at samfunnsnytte er utbredte grunner for å delta. Det kan dog tenkes at foreldretrenerne i denne studien ikke hadde vært villige til å ofre sin tid i en sånn type frivillig arbeid, dersom de ikke hadde hatt barn på laget. Dette fordi det å være frivillig krever en regelmessighet og forpliktelser i arbeidet som tar mye tid.

Hustinx & Lammertyn (2003) trekker frem at refleksive frivillige vil handle i form av å oppnå selvrealisering og personlige mål, og Baston, Ashmad & Tsang (2002) hevder at mennesker kan ha flere motiv og mål for samfunnsengasjement samtidig. Selv om mye tyder på at den siste informanten uten barn handler ut ifra kollektiv frivillighet med sine verdier og med et langt engasjement på seks år, kan det dog tenkes at et slik type verv kan være nyttig for ham i senere tid. Dette blant annet fordi han får erfaringer som han blant annet kan bruke på CV-en, og at det derfor kan være flere mål for samfunnsengasjementet samtidig. Den refleksive frivilligheten representerer også individuelle former for engasjement, og det kan også tenkes at det å stille opp for barnet sitt er en slik individuell form. Tross dette var informantenes motiv og mål for samfunnsengasjement sterkere enn at det gikk utover egen tid.

8.1.2 Frustrerende med manglende engasjement

Nabolagsklubbene skal ha fokus på frivillighet og dugnad, og legge til rette for at det skal være enkelt å være frivillig (Oslo Idrettskrets, u.å. -b). Informantene i denne studien vektla at

det var lite med frivillighet, og at dette var en utfordring for dem. Den siste tiden har det vært flere nyhetssaker rundt urovekkende utvikling i frivilligheten, og at vi står i en frivillighetskrise. Sigolsen (2023), daglig leder i Bøler IF, skriver i en kronikk i Aftenposten at en stor andel av foreldregruppen ofte er tilskuer til barnas aktivitet, men at det bare er noen få som alltid bidrar. Foreldrene lurer på hvor barna skal møte opp for å få skyss, mens andre kjører flere runder frem og tilbake fra kamper slik at alle kan få være med. Dette er også noe som står i tråd med et utsagn fra informanten som la vekt på at han ofte kjørte til og fra for å sikre at alle fikk være med, og at det var logistikkproblemer knyttet til dette.

Flere av informantene uttrykte at de var usikre på om de skulle melde seg som frivillig trener, men at det var utslagsgivende at ingen andre meldte seg. De synes det var frustrerende og demotiverende å tenke på at det ikke var så mye hjelp å få fra andre, men at noen måtte jo stille opp for å sikre at barn får et aktivitetstilbud. En artikkel fra Institutt for samfunnsforskning (Persson et al., 2023) viser at frivillige i idretten forteller om utfordringer knyttet til medlems- og regnskapsrapportering, sertifiseringer og kurs, og at disse kravene er med på å gjøre hverdagen som frivillig stadig mer komplisert, og at i sum kreves det stadig mer av frivillige. Informantene i denne studien underbygger denne påstanden med at de fleste foreldre stiller opp når man ber dem om ting som ikke stiller høye krav og nødvendigvis ikke tar så lang tid som for eksempel å bake en kake.

Det kom også frem at informantene trodde mangel på frivillig engasjement kunne skyldes sosioøkonomiske forskjeller, og at noen foreldre som bor i området jobber hardt for å få endene til å møtes. Det kan tenkes at noen av disse foreldrene mulig ønsker å stille mer opp, men at tiden ikke strekker til. De vanligste årsakene folk oppgir at de ikke deltar i frivillig arbeid er mangel på tid eller interesse og engasjement, eller at de befinner seg utenfor rekrutteringsnettverkene som bringer folk inn i frivilligheten (Wollebæk et al., 2015). To av trenerne ga også uttrykk for at de trodde at det å være frivillig handler litt om hvordan man er som person, og at man må være villig til å ofre sin egen tid. Ut ifra funnene trekker informantene frem mange årsaker til manglende frivillighet, og det kan på bakgrunn av det tenkes at mangel på frivillig arbeid i de to nabolagsklubbene er en sum av sosioøkonomiske forskjeller, tid og hvordan man er som person.

8.2 Den motiverte treneren

Trenerne oppga flere faktorer som motiverte dem for arbeidet. Dette handlet blant annet om å stille opp for å skape en møteplass for egne og andres barn, kunne bidra til nærmiljøet og et godt felleskap. Foreldretrenerne var også utover det opptatt av å bli kjent med miljøet og vennene til barna. Det å være med å påvirke barna i riktig retning og lære dem gode verdier var også viktig for trenerne. De jobbet hyppig med å skape samhold i laget, og det å se mestring blant barna var også noe som gledet og motiverte dem. Det var også et godt felleskap og forhold blant trenerne på lagene, og de følte et godt støtteapparat i hverandre.

Selvbestemmelsesteorien hevder at for å forstå menneskelig motivasjon kreves en vurdering av våre medfødte psykologiske behov for tilhørighet, kompetanse og autonomi (Deci & Ryan, 2000). Begrepet psykologiske behov gir grunnlag for å beskrive egenskaper ved miljøet som støtter opp mot eller undergraver menneskets forsøk på å mestre eller engasjere seg i en situasjon, som i dette tilfellet er det å være frivillige trener (Ryan & Deci, 2002). Dersom den sosiale konteksten støtter opp under behovene trenerne har i sitt arbeid vil det gi engasjement og mestring, men dersom den hindrer oppfyllelse av behovene vil det blant annet redusere individets motivasjon.

8.2.1 Hvilken type motivasjon?

Et visst nivå av motivasjon er en nødvendig forutsetning for frivillig arbeid (Wollebæk et al., 2015). Ifølge Gagne og Deci (2005) vil man oppnå kontrollert motivasjon når man opplever at man utfører arbeidet på grunnlag av ytre press og på grunn av frykt for straff eller belønning for utført arbeid. Funnene viser til at flere av informantene følte på et utslagsgivende press til å melde seg som frivillig, fordi ingen andre stilte og det var manglende engasjement blant andre foreldre. Det kan på bakgrunn av dette tenkes at disse informantene i studien har en form for ytre motivasjon, men at motivasjonen til trenerne vil tross dette ikke være fullt ut kontrollert. Gagne & Deci (2005) hevder at internalisering er en form for ytre motivasjon der mennesker tar inn verdier og holdninger slik at den ytre reguleringen av en atferd ikke lenger må vedlikeholdes. Internalisering deles inn i tre ulike grader (*introjeksjon, identifisert regulering og integrert regulering*), og mye tyder på at motivasjonen til de frivillige foreldretrenerne kan kategoriseres i graden for "identifisert regulering". Trenerne er da autonomt ytre motivert, fordi atferden stemmer overens med deres personlige mål og identitet. Trenerne vil da føle seg autonome mens de gjennomfører aktiviteten, fordi de forstår

viktigheten og verdien av det. Noe som samsvarer med funnene som viser til at trenerne ønsket å skape et godt samhold, og være med på å påvirke barna i positiv retning. Det å stille opp som trener for at barna skulle ha et aktivitetstilbud var av betydning for trenerne. Dette var noe de så på som viktig, og av verdi i deres arbeid. To av informantene koblet også atferden for frivillighet opp mot identitet med at de trodde de handlet om hvordan man er som person, og at man er villig til å gi mer av seg selv enn andre.

Egenmotivert atferd er atferd som drives frem av menneskers interesse for selve aktiviteten (Gagne & Deci, 2005). Fire av informantene i denne studien hadde barn, og de oppga at hovedgrunnen for frivillig arbeid var først og fremst at de ville stille opp for barnet sitt. Det kan derfor tenkes at den egenmotiverte atferden til foreldretrenerne er å stille opp for barnet, og ikke det å være frivillig trener i seg selv. Sett i forhold til integrert regulering er det den type internalisering som tillater den ytre motivasjonen å være fullt autonom eller frivillig. De som har denne typen for ytre motivasjon, vil da ha atferden integrert som en del av hvem de er og er dermed selvbestemt. Siden flere av informantene fortalte at det var utslagsgivende at de følte seg presset til å melde seg som frivillige trenere er det derfor tenkelig at den ytre motivasjonen ikke er integrert som en del av hvem de er, og at de muligens ikke hadde meldt seg som frivillig trener dersom de ikke hadde barn på laget. Ut ifra denne tolkningen er ikke motivasjonen til foreldretrenerne i studien verken kontrollert eller integrert regulert, men heller en mellomting, og dermed «identifisert regulert». Dette er en tolkning som finner støtte i en studie om psykologiske behov i frivillig versus lønnet arbeid (Jonvik & Løvaas, 2021). Her indikeres det at frivillige kan ha høyere ytre motivasjon, og om lønnet arbeid har høyere indre motivasjon. Den siste informanten som ikke hadde barn vil på den andre siden trolig være mer indre motivert eller ha integrert regulering, fordi han fritt engasjerer seg i en aktivitet han finner interessant (Deci & Ryan, 2000). Han startet å være trener med et ønske om å fortsette å være inkludert i idretten etter en skade. Han har en egenmotivert atferd, og interesserer seg i fotball som aktivitet og ønsker å bidra (Gagne & Deci, 2005).

8.8.2 Felleskap som mål

En av informantene brukte ordet «solidaritet» når han beskrev hva som motiverte han for frivillig arbeid. Solidaritet betyr samhold, og er kjent som en viktig verdi i samfunnet som kan bidra til å skape følelse av samhold og bidra til felleskapet (Civita, 2017). Informantene i denne studien ønsket å skape gode rammer for oppveksten og utvikling av barn og unge, og det å ha muligheten til å påvirke dem i riktig retning var et sterkt motiv for å være frivillig.

Dette samsvarer med resultater i en annen studie som indikerer at mye av motivasjonen til trenerne var å gi et positivt bidrag til unge menneskers liv, og ønske om å lære barna gode verdier gjennom trening (Busser & Carruthers, 2010). Informantene ga uttrykk for at de ønsket at barna skulle få et godt miljø seg imellom, og at de derfor jobbet med å skape samhold i laget både utenfor banen som å finne på aktiviteter som å dra å bowle, men også på banen der det meste av samholdet skapes. Treneren har en hovedoppgave i å bidra til utvikling av sine utøvere (Sæter, 2018). Det kan tenkes at arbeidet til trenerne med å jobbe med samhold og skape gode relasjoner støtter opp om og styrker selvbestemmelsesteoriens behov for tilhørighet (Vindal, 2021), og bidrar til å skape en møteplass som er helsefremmende for barn, både med tanke på fysisk og psykisk helse.

Informantene ga uttrykk for at de følte på glede når de så hvor mye de betydde på for barna å være på banen, og at verden nesten raste sammen når en trening var avlyst. Dette var et tegn på at de trivdes, og mye tyder derfor på at trenerne gjennom sitt arbeid tilrettelegger for følelse av tilhørighet. Flere av informantene beskrev også samholdet og fellesskapet mellom trenerne som veldig bra. En av informantene uttrykte spesielt at det var som å møte venner, og at de også fant på ting på fritiden. Utover det vektla noen av informantene at det var stas å få oppmerksomhet utenfor banen, noe som kan gjøre at trenerne føler en tilknytning til nærmiljøet. Frivillig arbeid kan bidra til å skape møteplasser som kan føre mennesker sammen på tvers av aldersforskjell (Wollebæk et al., 2015). Tilhørighet handler ifølge selvbestemmelsesteorien om å føle seg tilknyttet til andre og til å bry seg og bli ivaretatt av dem rundt (Ryan & Deci, 2002). Mye tyder på at den sosiale konteksten som trener støtter opp under behovet for tilhørighet, og bidrar til engasjement og mestring.

8.2.3 Å føle seg kompetent i arbeidet

Det som ofte kjennetegner barne- og ungdomsidrettstreneren er at mange ikke har idrettsfaglig kompetanse eller lang trenerutdanning (Fredheim, 2016). Blant informantene i denne studien hadde fire av fem trenerutdanninger, i ulik grad, men alle hadde grunnleggende kurs. Organiseringen av norsk barne- og ungdomsidrett legger opp til høy grad av autonomi blant trenere (Sindland, 2020), noe som vil si at trenerne har mulighet til å styre og gjennomføre treninger som de vil. Trenerutdanning blir også sett på som viktig for å kunne opptre og fremstå som kompetent innenfor trenerrollens forventninger (Strøm, 2022). Selvbestemmelsesteorien hevder at opplevd kompetanse er nødvendig for enhver motivasjon (Deci & Ryan, 2000). Ut ifra svarene til informantene kan det tenkes at de føler seg

kompetente i jobben de gjør på banen. Trenerne erfarte at de hadde lite utfordringer knyttet til å være leder for barna under treningene, den største utfordringen var å få de til å høre etter. En av informantene mente at dette hadde med barnas alder å gjøre, og en annen informant erfarte at dette hadde løst seg over tid etter at det hadde blitt jobbet mye med. I likhet med Wiersma & Sherman (2005) sin studie nevnte også trenerne der at problemer knyttet til undervisning som å balansere det å ha det gøy og håndtere barn som tuller var utfordring i deres to første år som trenere.

Flere av informantene erfarte også at de hadde et godt støtteapparat i trenerteamet, og de hadde samme oppfatning av spillutvikling. En av informantene nevnte også at det var lagt opp til fadderordninger, så man har mulighet til å få veiledning og møte opp på treninger. Dette er noe som kan bidra til å støtte opp under behovet for kompetanse, dersom trenerne føler seg usikre eller trenger veiledning, så vet de at det er hjelp å få. Det at flere av informantene ga uttrykk for at det gav dem motivasjon til å se utvikling og glede blant barna, er også noe som kan tenkes å styrke deres følelse av kompetanse. Dette kan bidra til at de føler at de gjør en god jobb ettersom de ser den rette utviklingen, og får bedre selvtillit i jobben de gjør. Ryan og Deci (2002) legger vekt på at kompetanse ikke er en oppnådd ferdighet eller evne, men en følelse av selvtillit og effekt i handling. Utover dette var det dog en informant som var redd for at kompetansen han hadde for å være trener ikke ville være tilstrekkelig når laget kom opp i en viss fart. Han var også bekymret for hvem som mulig skulle ta over, og så på det som en fremtidig utfordring. Dette er også et utsagn som står i likhet med Sæther (2015) sin påstand om at foreldretrenere ofte blir omtalt med skepsis og forventes å bli erstattet med mer kompetente trenere når barna blir eldre, da de ses på som en akseptabel løsning kun for de yngste barna. Samtidig kan det være utfordrende for frivillige foreldre å henge med på den kompetansen som er nødvendig i form av idrettslig karakter, men også i forhold til sosiale utfordringer som en møter i ungdomsalderen (Meld. St. 26 (2011-2012)).

8.3 Foreldretreneren

Foreldretrenere er en sentral del av barne- og ungdomsidretten i Norge, og det er kjent at det å trene egne barn er et sterkt motiv for å være trener (Chorni et al., 2018). Dette er i tråd med utvalget i denne studien. Fire av trenerne i utvalget var foreldretrenere, der alle nevnte at eget barn var hovedmotivasjon for å bli trener, selv om motivasjonen for å være trener også hadde

endret seg over tid. I resultatene fra en studie med 142 frivillige trenere hadde også 90 % av disse egne barn på laget (Busser & Carruthers, 2010).

I en svensk studie så man at det å balansere den doble rollen som trener og far kunne være både en fordel i relasjonsbygging, men også problematisk ved at trenerne ikke kunne fungere som trenere fullt ut uten å se bort fra eller overstyre deres foreldreposisjon (Kilger, 2020). Foreldretrenerne i en annen studie (Weiss & Fretwell, 2005) nevnte at manglende evne til å skille mellom rollene sine, og at ekstra oppmerksomhet rettet mot eget barn er noen av de negative aspektene ved å trene egne barn. I denne masterstudien var det spesielt en informant som synes dette hadde vært et problem, og at vanskeligheter med å skille rollen mellom far-trener hadde ført til at de hadde løst dette ved å dele opp laget i grupper og la en annen trener ha hovedansvaret for hans barn. Mye tyder på at det er en konflikt mellom det å være forelder og det å være trener i slike forskningsresultater og i denne informantens handling. Dette er det Goffman ([1959]1992) vil kalle en rollekonflikt.

Ifølge Erving Goffmann ([1959]1992) har alle mennesker ulike statuser. Foreldretrenerne i denne studien vil derfor ha en status som trener og en som forelder. Rollen de frivillige har er knyttet opp mot den atferden som er forventet av treneren. En rolle defineres gjerne som summen av forventninger eller normer som er knyttet til en bestemt posisjon (Sæther, 2015). Goffman ([1959]1992 s. 27-28) beskriver at kulissene danner grunnlaget for scenearrangementet der menneskelige handlinger utspilles foran, i eller på dem. Disse kulissene holder seg gjerne på plass geografisk sett, som i dette tilfellet er fotballbanen, slik at man ikke kan innlede spillet før man har kommet på det rette sted, og avslutte opptreden når de forlater stedet. Foreldretrenerne uttrykte at konflikter som oppstod på treningene, ofte ble løst opp på vei hjem. Med andre ord har foreldrene da forlatt kulissene, og avsluttet sin rolle som trener for å tre inn i rollen som bare forelder. Det kan tenkes at det tok tid for trenerne å skille mellom foran og bak kulissene fordi rolleforventningene til det å være far ikke stemmer overens med rolleforventningen som trener.

To av trenerne la spesielt vekt på at det var en utfordring å være foreldretrener når barna var mindre, og en av de sa at det var noe som hadde løst seg etter hvert, men at det tok litt tid. I slike utsagn kan det tenkes at foreldrene har knekt en kode for hvordan man skal balansere rollen som far og trener. En av trenerne sa også at barna etter hvert skjønte forskjellen på hjemme og trening. Ifølge Goffman ([1959] 1992) kan man også manipulere

statusene våre slik at det virker til vår fordel. Som trener møter man på mange forventninger, både fra seg selv og omgivelsene (Sæther, 2015). Det kan dog tenkes at det er vanskelig å manipulere to statuser som skal virke til egen fordel samtidig.

Goffman E ([1959]1992 s. 133) definerer en “opplæringsspesialist” som en spesialistrolle der personen påtar seg en rolle for å lære andre hvordan en skal bygge opp et gunstig inntrykk, og at de viktigste eksemplene på en slik rolle er foreldre og lærere. Foreldretrenerne ønsket å være med på kunne være med å påvirke barna i positiv retning, og lære dem gode verdier. Det kan derfor tenkes at de er opplæringsspesialister utover selve fotballen med motivet om å lære barna å bygge opp et gunstig inntrykk. De så på det som en fordel å bli kjent med vennene til barna, kunne påvirke dem positivt og delta i hverdagen til ungene. I likhet med Weiss & Fertwell (2005) var også muligheten til å lære bort positive aspekter ved å være trener. Flere av informantene oppga også at barna deres synes det var stas å ha far som trener.

I en masteroppgave (Strøm, 2022) viser også at foreldretrenerne kan endre sin opptreden i møte med publikum og andre foreldre for å unngå konflikter. En annen masteroppgave (Barmoen, 2022) underbygger dette ved at det stilles høye krav til å håndtere sosiale mekanismer, inkludert foreldreatferd rundt fotballbanen. Håndtering av foreldreatferd hadde også vært et problem i løpet av trenerkarrieren i Wiersma & Shermans (2005) sin studie. I denne masteroppgaven uttrykte ikke foreldretrenerne utfordringer knyttet til dette, men utfordringene handlet mer om manglende engasjement fra andre foreldre.

Baston, Ashmad & Tsang (2002) hevder at mennesker kan ha flere motiv og mål for samfunnsengasjement samtidig, og at den enkeltes motiver for arbeidet kan endre seg over tid. Dette samsvarer med foreldretrenerens motiv, der engasjementet hadde endret seg fra å stille opp for eget barn til å bry seg mer om nærmiljøet. Mye tyder på at foreldretrenerne har en altruistisk og kollektiv holdning til frivillighet fordi de setter andres behov foran sine egne, men spørsmålet er bare i hvilken grad og om det kan kalles helt altruistisk når det handler om egne barn. De fleste foreldre vil jo sine unger godt, som en informant sa i studien. Og da er det flere faktorer som spiller inn på motivasjonen for frivillig arbeid, men mye tyder på at de også kan ha en blanding av kollektiv og en form for prinsippisme. Prinsippisme handler om å opprettholde moralske prinsipper (Baston, Ashmad & Tsang, 2002). Goffman ([1959] 1992 s. 23) definerer en sosial rolle som utøvelsen av plikter som er knyttet til en bestemt status. Som

foreldre er det forskjellige normer og verdier om hvordan man bør handle, og det er et prinsipp at man skal ta vare på barnet sitt.

8.4 Styrker og svakheter ved studien

Resultatene i denne studien søker å bidra til økt forståelse og kunnskap om hvordan frivillige trenere erfarer å jobbe med barn og unge i nabolagsklubber, samt gi innsikt i motivasjon for arbeidet. Det finnes lite kvalitativ forskning på frivillige trenere i Norge generelt, og så vidt jeg vet er det ikke gjort studier om trenere i nabolagsklubber spesielt. Dette styrker studiens relevans og indikerer at masterstudien tilfører ny kunnskap om temaet (Malterud, 2017, s. 21). Relevans angår også overførbarheten av kunnskapen vi utvikler (Malterud, 2017, s. 21). Funn fra denne studien kan ha overføringsverdi til andre kontekster hvor frivillige er trenere eller arbeider med barn og unge. Kunnskap om motivasjon for frivillig arbeid i idretten og erfaringer knyttet til barne- og ungdomsidretten vil være nyttig for norske idrettslag. Studien støtter også opp under noe tidligere forskning.

Validitet handler om å stille seg selv spørsmål om hvilken grad metoden er egnet og gyldighet i forhold til det man skulle undersøke (Malterud, 2017, s. 23-24). Valget av metode mener jeg har egnet seg godt til å innhente data for å besvare min problemstilling, og informantene bidrar gjennom intervjuene til innsikt i hvordan de erfarer å jobbe med barn og unge, samt utfordringer og gleder knyttet til arbeidet. Rekruttering av informanter var en utfordring, og utvalget består av kun fem informanter. Det er likevel i tråd med masterstudiens omfang og ressurser. Ett av intervjuene var relativt kort på rundt 15 minutter, noe som kan ha vært en svakhet for informasjonsstyrken til studien (Malterud, 2017, s. 63). Selv om intervjuet i seg selv ikke ga så mye dybde i datamaterialet, støttet det dog opp under utsagn fra andre intervjuer.

I intervjuene var jeg spesielt bevisst på å møte informantene med trygghet og informerte godt i forkant om selve studien og muligheter for å trekke seg når som helst, noe jeg håper har bidratt til at informantene har vært trygge i intervjusituasjonen. Trygghet er viktig for å unngå at de ikke valgte å holde tilbake informasjon. I intervjuene har jeg vært en aktiv lytter, og benyttet oppfølgingsspørsmål for å forsikre meg om at informantene har forstått spørsmålene som blir stilt. Intervjuguiden er utarbeidet med åpne spørsmål som ga rom for utfyllende svar. Det at jeg har transkribert intervjuene fortløpende har også vært med på å utvikle meg som

intervjuer, ved at jeg har vært kritisk og reflektert over min forskerrolle og formuleringer i intervjuene underveis. Dette gjorde også at det ble gjort vurderinger under hele prosessen om spørsmålene som er blitt stilt er riktige og relevante når det gjelder å besvare problemstillingen.

9. Oppsummering

Denne masterstudien gir et bredt bilde av hvordan frivillige trenere erfarer sin rolle i barne- og ungdomsidretten. De viktigste funnene er knyttet både til utfordringer og gleder.

Informantene i studien ønsket å skape gode rammer for oppveksten til barna, og de var også opptatt av å påvirke barna i riktig retning og lære dem gode verdier. Dette var faktorer som motiverte dem for arbeidet utover det å skape en møteplass og bidra til nærmiljøet. De jobbet derfor hyppig med å skape samhold i lagene. Mye tyder på at motivasjonen til de frivillige trenerne er en form for ytre motivasjon kalt internalisering, der trenerne har tatt inn verdier og holdninger som ikke må vedlikeholdes (Gagne & Deci, 2005). Dette fordi trenerne forstår viktigheten og verdien av sitt arbeid med ønsket og formålet om å skape et godt samhold og være med å påvirke barna i positiv retning. To av informantene koblet også atferden opp mot identiteten, hvor de trodde det handlet om at man er villig til å gi mer av seg selv enn andre. Flere av trenerne beskrev også samholdet og felleskapet mellom trenerne som bra. Trenerne vektla også at det var stas å få oppmerksomhet utenfor banen. Mye tyder på bakgrunn av det at den sosiale konteksten som trener støtter opp under behovet for tilhørighet, og bidrar til engasjement og mestring blant informantene. Ut ifra svarene til informantene tyder det også på at de føler seg kompetente i jobben det gjør på banen, da de opplevde lite utfordringer knyttet til å være leder for barna. Den største utfordringen var å få de til å høre etter. Det at flere av informantene følte de hadde et godt støtteapparat i trenerteamet, samt at der var lagt opp til mulighet for veiledning er også noe som kan støtte opp under behovet for kompetanse.

Utfordringene var spesielt knyttet til at det går utover egen tid og at det var frustrerende med manglende engasjement. Informantene i studien kan ses på som kollektive frivillige fordi de handler for å øke velferden i en gruppe fremfor sin egen (Hustinx & Lammertyn, 2003; Baston, Ashmad & Tsang, 2002). De prioriterer å sette andres behov foran sine egne, og selv om det gikk på bekostning av egentid som å ha tid til egen trening, hobbyer og stille opp på foreldremøter, så var det en større verdi å kunne stille opp for at barna skulle få ha et aktivitetstilbud i det store bilde. Nabolagsklubbene skal ha fokus på frivillighet og dugnad og

at det skal være enkelt å være frivillig. Informantene la dog vekt på at det var mangel på frivillighet og at dette var en utfordring. Dette var noe som preget dem i form av at det var umotiverende å føle på å yte innsats når andre ikke gjør det. Det manglende engasjementet finner også støtte i dagsaktuelle nyhetssaker om frivillighetskrise og urovekkende utvikling av frivillighetsarbeid i idretten. Ut ifra informantenes svar kan det tenkes at mangel på frivillig arbeid i de to nabolagsklubbene er en sum av sosioøkonomiske forskjeller, tid og hvordan man er som person. Flere av informantene vektla også at det var utslagsgivende å melde seg som frivillig trener fordi ingen andre gjorde det.

Det er kjent at de fleste trenere i barne- og ungdomsidretter er foreldretrenere, likevel finnes det lite kvalitativ forskning på disse i Norge. Flere av foreldretrenerne i studien viste i likhet med annen tidligere forskning at det kunne være problematisk å skille mellom rollen som forelder og trener. Det var dog to trenere som vektla at dette var spesielt en utfordring når barna var små, og en av de vektla at dette hadde løst seg etter hvert som barna ble eldre. Fordelene som ble nevnt var å bli kjent med vennene til barna, og mulighet til å påvirke dem positivt. Ulempene at en kunne bli for opphengt i hva barnet gjør, og streng mot eget barn på bakgrunn av at de ønsker å se utvikling.

Litteraturliste

Arbeidstilsynet (2023) *Frivillig arbeid*. Hentet 17. Januar 2023

<https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/ansettelse/frivillig-arbeid/>

Archibald, M. M., Ambagtsheer, R. C., Casey, M. G., & Lawless, M. (2019). *Using Zoom Videoconferencing for Qualitative Data Collection: Perceptions and Experiences of Researchers and Participants*. *International Journal of Qualitative Methods*, 18. Sage Journals.

<https://doi.org/10.1177/1609406919874596>

Bakken, A (2020). *Ungdom og idrett i Norge*. Ungdata

<https://www.ungdata.no/ungdom-og-idrett/>

Barmoen, E.P. (2022). «Jeg tror kanskje vi har for store ambisjoner på barnas vegne».

[Masteroppgave, Institutt for sosiologi og statsvitenskap] Norges Teknisk-naturvitenskaplige universitet.

<https://hdl.handle.net/11250/3005965>

Batson, C. D; Ahmad, N. & Tsang, J-A. (2002). *Four Motives for Community Involvement*. *Journal of Social Issues*, Vol. 58, No. 3, ss. 429-445.

<https://doi.org/10.1111/1540-4560.00269>

Barne- og familiedepartementet (2022). *Fritidserklæringen*. Regjeringen.

https://www.regjeringen.no/contentassets/547fc860cfc1403d97e842a61024dc48/fritidserklaeringen_2022_uu.pdf

Busser, J.A. & Carruthers C.P. (2010). *Youth sport volunteer coach motivation*. *Managing Leisure*, 15:1-2, 128-139. Taylor Francis Online.

<https://doi.org/10.1080/13606710903448210>

Bustos, M.M.F. & Brekke, M. (2023) *2022 skulle være frivillighetens år. Det ble et uår*.

Aftenposten, debatt. Hentet 13. April 2023

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/Xb5lb7/2022-skulle-vaere-frivillighetens-aar-det-ble-et-uaar>

Chorni, S., Medgard, M., Nilsen, D., Sigurjónsson, T., Solbakken, T. (2018). *Treneren i norsk idrett: En nasjonal kartlegging av trenere og trenerrollen*. (ISSN: 2535-5678).

Høgskolen i Innlandet.

<http://hdl.handle.net/11250/2569675>

Civita (2017) Solidaritet. Oppdatert: 27.05.2022. Hentet 04. Mai 2023

<https://civita.no/politisk-ordbok/solidaritet/>

- Dagsavisen (2023). *Frivillig krise*. Dagsavisen mener. Hentet 11. April 2023
<https://www.dagsavisen.no/debatt/leder/2023/01/15/frivillig-krise/>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). *The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior*, *Psychological Inquiry*, 11:4, 227- 268.
https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Edwards, J. & Kulczycki, C. (2022). *‘I do it for the kids’: understanding the implications of being a volunteer coach in a community youth sport club in New Brunswick, Canada*, *Leisure/Loisir*, 46:3. Taylor Francis Online.
<https://doi.org/10.1080/14927713.2021.1986418>
- Ferguson, H. L., Swann, C., Liddle, S. K, Vella, S.A., (2019) *Investigating Youth Sports Coaches’ Perceptions of Their Role in Adolescent Mental Health*. *Journal of Applied Sport Psychology*, 31:2, 235-252. Taylor Francis Online.
<https://doi.org/10.1080/10413200.2018.1466839>
- Fredheim, G.O. (2016) *Dette må du vite som ny barneidrettstrener!* Norges Idrettsforbund.
<https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/arkiv/mange-utfordringer-som-ny-trener-i-barne--og-ungdomsidretten/>
- Frivillighet Norge (u.å.) *Hva er frivillighet?* Hentet 14. Januar 2023
<https://www.frivillighetnorge.no/fakta/hva-er-frivillighet/>
- Gagne, M. & Deci, E. L. (2005). *Self-determination Theory and Work Motivation*. *Journal of Organizational behavior*, 26, s.331-362. DOI: 10.1002/job.322.
- Goffman, E ([1959] 1992). *Vårt rollespill til daglig. En studie i hverdagslivets dramatik*. 2.Utg. Oslo: Pax Forlag.
- Hafsahl, M. (2015). *For dyrt for mange å drive idrett!* Norges idrettsforbund.
<https://www.idrettsforbundet.no/nyheter/arkiv/for-dyrt-for-mange-a-drive-idrett/>
- Hansen, A.M. (2017). *Klubbstyring og kompetanseøkning hos foreldretrenere i barnefotball [masteroppgave]*. Norwegian School of Sport Sciences.
<http://hdl.handle.net/11250/2450631>
- Hansen, T. & Slagvold, S. (2020) *Refleksiv frivillighet i en norsk kontekst – om eldres deltakelse, motivasjon og potensiale*. *Tidsskrift for velferdsforskning*.
<https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2020-01-01>
- Helsedirektoratet (2021). *Sosial deltakelse og barrierer*. Hentet 19. Januar 2023
<https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/sektorrapport-om-folkehelse/sosial-stotte-deltakelse-og-medvirkning/sosial-deltakelse-og-barrierer>

- Hustinx & Lammertyn: *Collective and reflexive Styles of Volunteering: A sociological Modernization Perspective*. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* 14, 167-187.
<https://doi.org/10.1023/A:1023948027200>
- Idrettsforbundet (u.å). *Organisering*. Norges idrettsforbund. Hentet 11. Januar 2023
<https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/organisering/>
- Jonvik, E.L., Løvaas, B. J (2021). *Vi trenger frivilligheten, men hva trenger de frivillige?* Universitetsforlaget.
<https://doi.org/10.18261/issn.1504-3134-2021-01-02>
- Kilger, M (2020). *Dad as a Coach: Fatherhood and Voluntary Work in Youth Sports*. The Swedish School of Sport and Health Sciences. 10(5), 132; DOI:
<https://doi.org/10.3390/educsci10050132>
- Kvale, S. & Birkmann, S. (2019) *Det kvalitative forskningsintervju*. 2.utg. Gyldendal akademisk.
- Kjøll, B (2022). *Idrettspappa og idrettsmamma: Tusen takk!* Norges idrettsforbund. Hentet 10. April 2023
<https://www.idrettsforbundet.no/en/nyheter/2022/idrettspappa-og-idrettsmamma-tusen-takk/>
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*. 4.utg. Oslo: Universitetsforlaget.
- Meld. St. 10 (2018-2019) *Frivilligheita – Sterk, sjølvstendig, mangfaldig – Den statlege frivilligheitspolitikken*. Kultur- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-10-20182019/id2621384/>
- Meld. St. 19 (2018-2019) *Folkehelsemeldinga – gode liv i eit trygt samfunn*. Helse- og omsorgsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20182019/id2639770/>
- Meld. St. 26 (2011-2012) *Den norske idrettsmodellen*. Kultur- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-26-20112012/id684356/>
- Norges fotballforbund (u.å) *Grasrottrener-utdanningen*. Akerhus. Hentet 04.April 2023
<https://www.fotball.no/kretser/akershus/klubb-leder-og-trener/trener/nff-grasrottrener-utdanningen/#Toppen>

- Norges idrettshøgskole. (2017). *Slik kan trenere forhindre frafall i barneidretten*.
Forskning.no
<https://forskning.no/barn-og-ungdom-fotball-norges-idrettshogskole/slik-kan-trenere-forhindre-frafall-i-barneidretten/361935>
- Oslo idrettskrets (u.å. -a). *Inkludering i idrettslag*. Norges Idrettsforbund. Hentet 11. Januar 2023
<https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/oslo/tilskudd/inkludering-i-idrettslag/>
- Oslo idrettskrets (u.å. -b) *Nabolagsklubb*. Norges idrettsforbund. Hentet 3. Januar 2023
<https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/oslo/nabolagsklubb/>
- Persson, M., Enjolras, B., Hansen, V.W. (2023) *Hvem har egentlig skyld i frivillighetskrisen?*
Institutt for samfunnsforskning. Hentet 05. Mai 2023
<https://www.samfunnsforskning.no/aktuelt/nyheter/2023/hvem-har-egentlig-skyld-i-frivillighetskrisen.html>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2002). *Overview of self-determination theory: An organismic-dialectical perspective*. In E. L. Deci & R. M. Ryan (Eds.), *Handbook of self-determination research*, s. 3–33. University of Rochester Press.
- Ronkainen, N. J. Ryba, T.V., McDougall, M., Tod, D., Tikkanen, O. (2020). *Hobby, career or vocation? Meanings in sports coaching and their implications for recruitment and retention of coaches*. *Managing Sport and Leisure* 27:4, 381-396 Taylor Francis Online.
<https://doi.org/10.1080/23750472.2020.1803108>
- Sigolsen, M (2023, 05. Februar) *Stiller ikke foreldrene opp, blir det ingen lokal idrett. Så enkelt er det*. Aftenposten, kronikk. Hentet 07. Mai 2023
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/on7gqj/stiller-ikke-foreldrene-opp-blir-det-ingen-lokal-idrett-saa-enkelt-er-det>
- Sindland, O. (2020). *Implementering av trenerkompetanse blant trenere og overordnede organisasjonsnivåer*. [Masteroppgave] Norges idrettshøgskole.
<https://hdl.handle.net/11250/2660786>
- Solstad, B.E. (2017) *Towards a Better Understanding of the Dynamics of Sports Coaching at the Youth Level: The Coach's Perspective*. [Doktoravhandling] Norges idrettshøgskole.
<http://hdl.handle.net/11250/2435612>
- St.meld. nr. 39 (2006 – 2007) *Frivillighet for alle*. Kultur- og likestillingsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-39-2007-/id477331/?ch=1>

- Strøm, K. (2022). *Trenere uten utdanning har ikke den samme kompetansen*. [Masteroppgave] Høyskolen i innlandet. <https://hdl.handle.net/11250/3039590>
- Sæther, S.A. (2015). *Trenerroller*. Bergen: Fagbokforlaget
- Sørensen, M. N. (2021). *En studie om utbrenthet og motivasjonssvikt hos norske fotballtrenere*. [Masteroppgave] Norges idrettshøgskole. <https://hdl.handle.net/11250/2979959>
- Tollåli, M. (2019) *Fem typer frivillige arbeidere*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. <http://hdl.handle.net/11250/2617955>
- Vingdal, I.M. (2021). *Barneidrettstreneren*. 2.utg. Fagbokforlaget.
- Wiersma, L.D. & Sherman, C.P. (2005) *Volunteer Youth Sport Coaches' Perspectives of Coaching Education/Certification and Parental Codes of Conduct*, Research Quarterly for Exercise and Sport, 76:3, 324-338. Taylor Francis Online. DOI: [10.1080/02701367.2005.10599303](https://doi.org/10.1080/02701367.2005.10599303)
- Weiss, M.R. & Fertwell S.D. (2005). *The Parent-Coach/Child-Athlete Relationship in Youth Sport*. Research Quarterly for Exercise and Sport, 76:3, 286-305. Taylor Francis Online. <https://doi.org/10.1080/02701367.2005.10599300>
- Wollebæk, D., Sætrang, S., Fladmoe, A. (2015). *Betingelser for frivillig innsats: Motivasjon og kontekst*. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. <http://hdl.handle.net/11250/2442819>

VEDLEGG 1:

Innledende informasjon:

- **Presentasjon** (*Egen bakgrunn, masterstudent*)
- **Formålet med intervjuet** (*Få mer kunnskap om din rolle og erfaring som trener i nabolagsklubb*)
- **Behandling av data** (*Lydopptak – nettskjema, taushetsplikt, anonymt*)
- **Informere** (*Husk at det er din oppfatning som er viktig, og du må bare ta deg tid til å svare. Dersom du ikke forstår spørsmålet kan vi prøve å omformulere, og det er ikke noe rett eller galt svar.*)

Intervjuguide – Om trenerens rolle og erfaringer	
Innledende spørsmål	<ul style="list-style-type: none">- Hvilken idrett er du trener for og hvor ofte har du treninger?- Hvor lenge har du vært trener? Har du trenerutdanning?- Bor du i samme nabolag/område som klubben?- Har du barn som trener i klubben? Hvis ja, på ditt lag?
Motivasjon	<ul style="list-style-type: none">- Hvorfor begynte du å jobbe som frivillig trener?- Hva gir deg motivasjon til å jobbe som frivillig?- Hva kan hindre deg til å være motivert for arbeidet?- Hvordan vil du beskrive voksenalderet blant trenere i klubben?
Trenerrollen	<ul style="list-style-type: none">- Hva er det beste med å være trener for barn og unge?- Hvilke utfordringer støter du på som trener?- Kan du fortelle litt om dine strategier som trener? For eksempel hvordan skape samhold, ro i laget eller for å øke lagets entusiasme.- Hva føler du at du får tilbake av å være trener? Føler du at jobben er givende? – kan du utdype?- Har du noen dårlige opplevelser med å være trener? Eller er det dager du ikke føler for å dra? Hvis ja, hva gjorde du i situasjonen? Og hvorfor?- Hvis du var et barn, hvilken rolle tror du at du spiller for dem? - Hvis ja, opplever du noen fordeler/ulempes er det med å skille rollen som trener og forelder?
Inkludering og deltakelse i praksis	<ul style="list-style-type: none">- Føler du at klubben styrker lokalmiljøet blant barn og unge? Hva med foreldrene? Har du kjennskap til om det er mange som deltar frivillig på dugnad etc.?- Inkludering og deltakelse er sentrale mål i barne- og ungdomsidretten. Hva tenker du når du hører ordene inkludering og deltakelse?- Hva tenker du kan være et hinder for at barn og ungdom ikke deltar i idrett?- Hvorfor tror du det er slik at noen barn velger å slutte i idrett?- Hva tenker du kan være positive helsegevinster ved deltakelse i barne- og ungdomsidretten?- Har du noen tanker rundt hva som kan øke deltakelse og inkludering blant barn og unge?

VEDLEGG 2:

Vil du delta i forskningsprosjektet «Frivillige trenere i nabolagsklubber – en kvalitativ undersøkelse om trenerens rolle og erfaringer i barne- og ungdomsidretten»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få mer kunnskap om trenerens rolle og erfaringer i nabolagsklubber. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Idretten er en viktig arena for barn og unges deltakelse og inkludering, men det finnes fortsatt lite forskning på trenerens rolle og erfaringer knyttet til dette i nabolagsklubber. Som masterstudent i folkehelsevitenskap ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, ønsker jeg å undersøke hvilke erfaringer frivillig trenere har fra sitt arbeid med barn og unge i en nabolagsklubb.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges Miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i dette forskningsprosjektet, da du er frivillig trener i en nabolagsklubb.

Hva innebærer det for deg å delta?

Om du velger å delta i prosjektet, vil jeg intervju deg om dine erfaringer som trener i nabolagsklubb. Intervjuet vil finne sted vinteren 2022/23 og vare i 60 minutter. Spørsmålene i intervjuet vil omhandle motivasjon for frivillig arbeid, trenerrollen og tanker om barns deltakelse og inkludering i idretten. Det vil bli gjort lydopptak av intervjuet, i tillegg til at jeg tar notater.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Navn og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Datamaterialet vil oppbevares på en passordbeskyttet forskningsserver hvor kun student og veileder har tilgang. Nettskjema er databehandler i prosjektet. NMBU har databehandleravtale med dem. Du som deltaker vil ikke kunne gjenkjennes i eventuell publikasjon eller i masteroppgaven som skrives.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes etter at oppgaven er godkjent av NMBU, og senest innen utgangen av desember 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres og lydopptaket slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra NMBU har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene.
- Å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- Å få slettet personopplysninger om deg
- Å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Prosjektleder Kariann Krohne på e-post kariann.krohne@nmbu.no eller på telefon: 67 23 13 38.
- Masterstudent Sara Hafsås på e-post sara.hafsas@nmbu.no eller på telefon: [REDACTED]
- Personvernombudet ved NMBU Hanne Pernille Guldbransen på e-post personvernombud@nmbu.no eller på telefon: 40 28 15 58.

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på e-post personverntjenester@sikt.no eller på telefon: 53 21 15 00

Med vennlig hilsen

Kariann Krohne
(Prosjektansvarlig)

Sara Hafsås
(Student)

Samtykke

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Frivillige trenere i nabolagsklubber – en kvalitativ undersøkelse om trenerens rolle og erfaringer i barne- og ungdomsidretten*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet:

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway